

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÍRODOVEDECKÁ FAKULTA**

**ZMENY V SOCIÁLNO M PROSTREDÍ V SUBURBÁNNEJ ZÓNE
BRATISLAVY**

2011

Katarína Matejová

**UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PRÍRODOVEDECKÁ FAKULTA**

ZMENY V SOCIÁLNO M PROSTREDÍ V SUBURBÁNNEJ ZÓNE BRATISLAVY

Bakalárska práca

Študijný program: Geografia, rozvoj regiónov a európska integrácia

Študijný odbor: 4.1.35. Geografia

Školiace pracovisko: Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny

Školiteľ: Mgr. Martin Šveda

Bratislava 2011

Katarína Matejová

Univerzita Komenského v Bratislave
Prírodovedecká fakulta

ZADANIE ZÁVEREČNEJ PRÁCE

Meno a priezvisko študenta: Katarína Matejová
Študijný program: geografia, rozvoj regiónov a európska integrácia
(Jednoodborové štúdium, bakalársky I. st., denná forma)
Študijný odbor: 4.1.35. geografia
Typ záverečnej práce: bakalárska
Jazyk záverečnej práce: slovenský

Názov : Zmeny v sociálnom prostredí v suburbánnej zóne Bratislavy
Cieľ : Analýza sociálneho prostredia v priestore sububránej zóny Bratislavy so zameraním na výskum vzťahov medzi pôvodnými a novými obyvateľmi vybraných suburbánnych lokalít. Zhodnotenie sociálneho prostredia a jeho zmien pod vplyvom subrubanizácie.

Vedúci : Mgr. Martin Šveda
Katedra : PriF.KRGOPK - Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
PriF vedúci katedry : prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.

Dátum zadania: 28.10.2010

Dátum schválenia: 03.05.2011

prof. RNDr. Viliam Lauko, CSc.
vedúci katedry

študent

vedúci práce

Dátum potvrdenia finálnej verzie práce, súhlas s jej odovzdaním (vrátane spôsobu sprístupnenia)

vedúci práce

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
Prírodovedecká fakulta
Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny
od: 03.05.2011 10:00
510 10 Bratislava, Alžbetka 2

Prehlásenie

Čestne prehlasujem, že som predloženú bakalársku prácu vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry a ďalších informačných zdrojov.

V Bratislave, 21.5.2011

.....

Podpis autorky

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som chcela vyjadriť vďaku všetkým, ktorí mi boli pri vypracovávaní tejto práce nápomocní. Predovšetkým vedúcemu práce Mgr. Martinovi Švedovi, pánovi M. Pavelovi za uverejnenie dotazníka na internetovej stránke Čiernej Vody, respondentom s ktorými boli vedené rozhovory a tiež všetkým účastníkom výskumu.

ABSTRAKT

Katarína Matejová: Zmeny v sociálnom prostredí v suburbánnej zóne Bratislavy

Univerzita Komenského v Bratislave. Prírodovedecká fakulta, Katedra regionálnej geografie, ochrany a plánovania krajiny

Bakalárska práca, 53 strán, 5 strán príloh, 2011

Cieľom práce je analýza sociálneho prostredia vo vybraných lokalitách v prímestskej zóne Bratislavy, ktoré sú ovplyvňované suburbanizáciou. Špeciálne sa zameriavam na vzťahy medzi pôvodnými obyvateľmi a prisťahovalcami, ktoré sú výrazne ovplyvnené odlišnosťou oboch skupín a medzi prisťahovalcami navzájom. Vplyvom prostredia a okolností, ktoré suburbanizácia v týchto lokalitách vytvára sa formujú aj sociálne vzťahy. Sociálna klíma je výrazne ovplyvňovaná negatívnymi prejavmi suburbanizácie. Medzi obyvateľmi existujú priateľstvá, ale väčšina nových obyvateľov nebola začlenená do pôvodnej komunity a často o to nemajú ani záujem. Prácou chcem priniesť pohľad na formujúcu sa štruktúru sociálnych vzťahov v komplikovaných podmienkach a zmeny sociálneho prostredia v lokalitách, ktorých premena ešte zďaleka nie je na konci.

Kľúčové slová: sociálne prostredie, suburbanizácia, sociálne vzťahy

ABSTRACT

Katarína Matejová: The Changes in the social environment in the suburban zone of Bratislava

Comenius University in Bratislava, Faculty of Natural Sciences, Department of Regional Geography, Landscape Protection and Landscape Planning.

Bachelor work, 53 pages, 5 pages of supplements, 2011

The main goal is an analysis of the social environment in selected areas in the suburban zone of Bratislava, which is influenced by suburbanisation. I focus specially on the relations between indigenous people and immigrants, which are heavily influenced by difference between the two groups and immigrants themselves. By the environmental factors and circumstances, which suburbanisation creates in these locations, social relationships are formed. Social climate is considerably influenced by the negative effects of suburbanization. There are existing friendships between inhabitants, but most of the new residents were not included in the original community and often they do not have an interest to integrate. In my work I would like to point out on changes in social environment and bring the view on forming of the structure of social relations in difficult conditions in locations, where the transformation is far from over.

Key words: social environment, suburbanisation, social relationships

Obsah

Úvod.....	8
1 Cieľ.....	10
2 Pojednanie o dopadoch Suburbanizácie.....	11
3 Metodika.....	13
3.1 Priebeh výskumu.....	14
4 Predstavenie skúmaných lokalít.....	18
4.1 Obec Borinka.....	18
4.2 Obec Bernolákovo.....	19
4.3 Obec Chorvátsky Grob- lokalita Čierna Voda.....	20
5 Niektoré problémy skúmaných lokalít.....	22
6 Výsledky dotazníkového výskumu.....	25
Záver.....	43
Použitá literatúra.....	45
Prílohy.....	48

ÚVOD

Proces suburbanizácie je momentálne jeden z najvýraznejšie sa prejavujúcich transformačných procesov. Na Slovensku ide o pomerne nový jav. Vďaka socialistickej minulosti, kedy boli prirodzené procesy vývoja mesta potláčané, dochádza k jeho zintenzívňovaniu až v posledných rokoch. Pre obdobie socializmu bol charakteristický nárast obyvateľov miest na úkor vidieka. V súčasnosti začína byť trend opačný. „Teda z obcí, z ktorých sa v minulosti ľudia sťahovali, sa stávajú obce, kam migranti smerujú. Platí to v celoslovenskom meradle, ale najmä na území západného Slovenska. Koncentráciu nahradzuje dekoncentrácia a zároveň nielen vo veľkomestách, ale v každom regióne Slovenska sa postupne začína prejavovať proces suburbanizácie.“ (Meszárošová-Lamplová 2010; str. 2) Okresy v okolí Bratislavy, ktoré boli počas socializmu vyludňované v súčasnosti zaznamenávajú nárast obyvateľstva. Keď hovoríme o suburbanizácii, ako predmete výskumu, musíme zohľadniť fakt, že ide o jav, ktorý sa na Slovensku prejavuje zatiaľ len krátku dobu, zároveň však je veľmi aktuálny. Aj vďaka tomu sa jej venuje čoraz viac pozornosti aj na Slovensku, zatiaľ však nebolo možné venovať sa tejto téme zo všetkých zorných uhlov. Vo svojej práci sa zameriavam na spoločenské vzťahy v oblastiach zasiahnutých suburbanizáciou, ich kvalitu, fungovanie a problémy. Tejto téme, analýze sociálneho prostredia, nebola na Slovensku zatiaľ venovaná dostatočná pozornosť. Väčšina výskumov na Slovensku sa im venuje len okrajovo, v rámci inak zameranej práce. Pritom ide o tému veľmi zaujímavú, ktorá zohľadňuje sociálny aspekt a vnáša do problematiky trochu iné hľadisko. Vďaka osobnej priestorovej skúsenosti, ako obyvateľka Bratislavy, som sa rozhodla venovať vo svojej práci prímestskej zóne tohto mesta. Výhodou je, že keďže ide o hlavné mesto, prejavy tohto procesu sú v tejto lokalite asi najvýraznejšie z celej republiky. Myslím, že v dnešnej dobe, snáď každý obyvateľ tohto mesta pozná niekoho, kto sa rozhodol odsťahovať a vymeniť život v paneláku v meste, za život v rodinnom dome niekde v blízkosti Bratislavy. A veľa ľudí, ktorí tento krok nespravili o ňom zatiaľ aspoň snívajú. Z pekného sna o „rodinnom dome a záhrade, čistom vzduchu a bezpečnejšom prostredí“, sa však po uskutočnení môže stať realita, ktorá má od vysnívaného ďaleko. Na suburbanizáciu sa dá pozeriť v mnohých ohľadoch ako na problém. Väčšina autorov (Sýkora, Potočný) sa zhoduje že jej kladné stránky sú zatienené veľkým množstvom negatív. Tie sa odrážajú aj v sociálnych väzbách a vzťahoch. Sociálna polarizácia, segregácia, separácia a individualizmus sú hlavné ťažkosti, ktoré vplyvajú na spoločenstvá v prímestskej zóne. Špecifickosť vzťahov nových obyvateľov s pôvodnými, alebo len medzi sebou, si zaslúži

podrobnejšie skúmanie. Stotožňujem sa s názorom Sýkoru (2003), že zmyslom štúdia suburbanizácie „nie je len poznať a vysvetliť zmeny v štruktúre sídiel a ich príčiny. Rovnako dôležité je venovať sa aj spätnému vplyvu novo utváraného prostredia na spoločenský vývoj, sledovať a vyhodnocovať jeho dôsledky a snažiť sa dospieť k nástrojom, ktoré by negatívne dôsledky zmierňovali“.

1 CIEĽ

Cieľom tejto práce je charakteristika niektorých problémov, ktoré so sebou prináša rezidenčná suburbanizácia do medziludských vzťahov, pričom predmetom skúmania sú vzájomné vzťahy a spôsob vychádzania pôvodných a nových obyvateľov vo vybraných obciach so zreteľom na ich zapojenie do života v obci. Parciálnym cieľom je zistiť či sú vytvorené vzťahy medzi novými a pôvodnými obyvateľmi a či sú pozitívne alebo negatívne. Ďalej sa sleduje či a ako je nové obyvateľstvo začlenené do miestnej spoločnosti a či tu figurujú procesy segregácie, alebo separácie a ako sa podieľa obyvateľstvo na živote v obci, či už ide o kultúrne podujatia, alebo jej riadenie.

2 POJEDNANIE O DOPADOCH SUBURBANIZÁCIE NA SOCIÁLNE PROSTREDIE

Vzhľadom k spoločnej histórii vo forme Česko Slovenského štátu, aj socialistickej minulosti, najbližšie je nám svojim vývojom v oblasti suburbanizácie práve Česká republika. Vo svojej práci sa teda opieram predovšetkým o českých autorov, ktorí tejto téme venovali viac priestoru, než je jej venovanej na Slovensku.

Podľa Puldovej a Ouředníčka (2006) medzi hlavné problémy, ktoré sa spájajú s príchodom nových obyvateľov na predmestia môžeme zaradiť sociálnu separáciu, stratu súdržnosti a polarizáciu sociálnej štruktúry obyvateľstva v suburbanizovaných obciach. Rozdiely v sociodemografických charakteristikách medzi novo a starousadlíkmi môžu viesť k sociálnej polarizácii (Ouředníček - Puldová, 2009). Sociálna polarizácia sa odráža v spôsobe bývania obyvateľov, ktorý korešponduje s ich sociálnym statusom a životným štýlom. Tieto faktory majú vplyv aj na vzťahy medzi starými a novými rezidentami. (Puldová 2006) V jednotlivých obciach sú však rozdiely rôzne veľké, vo vnútri zázemia tak nájdeme mozaiku lokalít s odlišným sociálnym prostredím. (Ouředníček – Puldová, 2009) S novými obyvateľmi prichádzajú do obce aj odlišné zvyky a názory, ktoré môžu viesť ku konfliktom medzi novými a pôvodnými obyvateľmi, ale ich príchod môže naopak byť pre rozvoj obce novým impulzom. Môžeme skonštatovať, že do zázemia sa sťahujú predovšetkým obyvatelia mladších vekových skupín (rodičia s malými deťmi, alebo páry zakladajúce rodinu) s vyššími príjmami a vyšším stupňom dosiahnutého vzdelania. (Stuchlíková, 2009) Rozdiely nie sú len medzi starými a novými obyvateľmi. Zloženie novousadlíkov závisí na dobe prisťahovania a na zvolenom type zástavby (rodinný dom na veľkom pozemku vs. radový rodinný dom vs. byt v bytovom dome). Ľudia ktorí sa nasťahovali do víl s veľkými záhradami sú prirodzene odlišní od tých, ktorí sa sťahovali do bytov v niekoľko poschodových rodinných domov. Rozdiely sú zrejmé hlavne v ich socioekonomickom statuse. Zvláštnou stránkou je pohľad starostov. To ako vnímajú existujúcu suburbanizáciu- či ju pripúšťajú a či ju považujú za pozitívny alebo negatívny jav. Je pochopiteľné, keď si noví obyvatelia rozumejú viac medzi sebou, než s pôvodnými obyvateľmi. „V sociálne a kultúrne rovnorodých lokalitách je totiž jednoduchšia vzájomná komunikácia a koordinácia spoločných záujmov obyvateľov“ (Sýkora 2010, str. 11) Vďaka väčšiemu množstvu spoločných charakteristík nemusí dochádzať k sociálnym konfliktom. Treba si však uvedomiť, že aj prisťahovalci môžu pochádzať z odlišných sociálnych vrstiev. Puldová (2006) vysvetľuje slovné spojenie sociálna klíma ako súčasť sociálneho prostredia

zahŕňajúcu „charakter vzťahov medzi členmi sociálnych skupín, stupeň sociálnej súdržnosti, typy chovania, alebo stav v ktorom sa spoločnosť nachádza“ (Ouředníček – Puldová, 2006 in Puldová, 2006, str. 13) Sociálne väzby sú negatívne ovplyvnené aj automobilovou dopravou, ktorá vedie k narastajúcemu individualizmu. Výskum Ahasa a kol. (2009) bol venovaný sledovaniu časovému harmonogramu dňa obyvateľov v okolí Talinu. Skúmané domácnosti sa nachádzali v okrajovej (prímestskej) zóne. Obyvatelia trávajú veľa času na cestách a za volantmi svojich áut, z toho dôvodu táto poloha limituje ďalšie cesty, pokiaľ nie sú nutné. Obyvatelia prímestských zón, ktorí strávia celý pracovný týždeň dochádzaním, sú počas víkendu nakoniec radi, že nikam nemusia cestovať a čas strávia v lokalite, v ktorej žijú. Na druhej strane množstvo voľno časových aktivít majú obyvatelia prímestských zón stále v meste. Ani bývanie v prímestskej zóne teda nevylučuje obyvateľov z mestského života a neobmedzuje ich využívanie mestských služieb. Podľa Milworda (2009) je hlavný rozdiel v cestovaní obyvateľov žijúcich v meste a obyvateľov jeho vonkajších, okrajových a prímestských častí hlavne v tom, že obyvatelia vnútorného mesta uskutočňujú viac ciest, ale trvajú kratšie a celkovo trávajú menej času v dopravných prostriedkoch. Naopak obyvatelia žijúci vzdialenejšie od mesta strávia v dopravných prostriedkoch oveľa viac času, cesty sú dlhšie a ich trvanie často ovplyvňuje aj dopravná situácia.

Všetkým spomínaným aspektom bude v práci vyhradený priestor.

3 METODIKA

Ako metódu, pri riešení tejto práce som si zvolila dotazníkový výskum. Ten bol doplnený o rozhovory s niekoľkými respondentmi z vybraných lokalít. Rozhovory nemožno považovať za reprezentatívne pre celé študované územie vzhľadom k nízkemu počtu respondentov. Je však predpoklad, že názory respondentov sú zdieľané veľkým počtom ostatných obyvateľov spomedzi staro/novousadlíkov. Na druhej strane som ich považovala za vhodné vzhľadom k téme práce. Výhodou bola možnosť kladenia doplňujúcich otázok, takže bolo možné zistiť aj veci, ktoré by zo samotného dotazníkového vyšetovania neboli zrejmé, ako napríklad dôvody respondentov, ktoré ich viedli pri voľbe odpovedí.

Dotazník (príloha č.1) tvorilo 22 otázok, ktoré mali uzatvorenú formu (okrem otázky kde bolo nutné vpisovať názov obce). Boli im priradené možnosti od najjednoduchšej škály áno/nie, po vyberanie odpovedí z väčšieho množstva ponúknutých variantov. Voľba, nezaraďovať otvorené a polouzavreté otázky súvisela s predpokladom, že veľa respondentov by ich mohlo ignorovať, prípadne, že ich výpovedná hodnota by bola nízka. Zároveň spracovanie takýchto otázok by bolo náročné a zabralo priveľa času. Miesto toho bola zvolená možnosť rozhovorov s niektorými respondentmi, ktoré boli podrobnejšie, keďže boli vedené osobne. Dotazník bol zostavovaný tak, aby otázky boli jednoznačné a bolo možné ho vyplniť v čo najkratšom čase, kvôli tomu aby respondenti nestratili počas jeho vyplňania záujem a dokončili ho.

Dotazník som zostrojila tak, aby sa začínalo všeobecnými otázkami, ktoré sa v úvode týkali charakterizovania respondenta z hľadiska pohlavia, veku, dosiahnutého vzdelania a názvu obce v ktorej žije. Následne bol zisťovaný veľmi dôležitý údaj – dĺžka života respondenta v obci. Pri tejto otázke som zvolila delenie na dve skupiny. Na tých, čo v obci žijú menej ako 10 rokov a 10 rokov a viac. Na základe generalizácie som tak vyčlenila pre svoju prácu skupinu prisťahovalcov a pôvodných obyvateľov. Ďalšími otázkami som zisťovala odkiaľ sa respondenti prisťahovali a kam dochádzajú za štúdiom/ prácou (ak dochádzajú). Následne som do dotazníku zaradila otázky na to, ako respondenti využívajú niektoré vybrané zariadenia/ aktivity, ktoré by sa v obci mali nachádzať a ako sa podieľajú na riadení obce. Otázky v jadre dotazníku už boli venované základnej téme mojej práce – vzťahom medzi pôvodnými obyvateľmi a prisťahovalcami. Otázky boli zostavené tak, aby každý respondent vyjadril svoj vzťah k oboj skupinám (starousadlíkov aj nových obyvateľov), uviedol ako často a kde sa s nimi stýka. Ďalej som zaradila otázky pri ktorých pôvodní obyvatelia mali

hodnotiť tých novo prisťahovaných a naopak. Ako odpovede boli vybrané dvojice charakterových črt a vlastností. Tie boli vymedzené antagonisticky. Hodnotilo sa päťstupňovou škálou, pričom číslo 1 predstavovalo pozitívne a číslo 5 negatívne vlastnosti. Ďalšie otázky sledovali, či majú obyvatelia priateľov medzi starousadlíkmi a prisťahovalcami, prípadne, či sa s nimi poznali pred nasťahovaním do obce. Záver dotazníka zisťuje názor respondentov na príchod ďalších obyvateľov do obce a je ukončený hodnotením zmien v obci za posledných 5 rokov. Pri tvorbe dotazníku nám boli inšpiráciou podobne zamerané práce. Ako príklad uvádzam Puldovú (2006), Smolovú (2009) a Gondovú (2004).

Pri výbere lokalít som si kládla za cieľ vybrať miesta, ktoré predstavujú rozličné priestorové prejavy suburbanizácie a tiež aj rôznorodé prostredie obce. Nakoniec bol výber ovplyvnený hlavne perspektívou získania čo najväčšieho počtu dotazníkov. Pôvodná voľba padla na obec Borinku, miestnu časť Chorvátskeho Grobu Čiernu Vodu a Jarovce, mestskú časť Bratislavy. Jarovce boli nakoniec nahradené obcou Bernolákovo. Myslím, že tieto obce vhodne reprezentujú rozmanité prostredie zázemia Bratislavy. Odlišujú sa veľkosťou, počtom obyvateľov, rôznym stavom infraštruktúry, ponukou služieb aj prejavmi suburbanizácie. Blyžšiu charakteristiku uvádzam v kapitole 4 (Predstavenie skúmaných lokalít).

3.1 Priebeh výskumu

Dotazníkový prieskum prebiehal elektronickou formou, osobným dotazníkovým šetrením v teréne a formou rozhovorov s vybranými respondentmi. Bola snaha o uverejnenie dotazníka na stránkach vybraných obcí. Pri výskume sa nepodarilo dosiahnuť aby počet dotazníkov z vybraných lokalít bol porovnateľný, čo bolo ovplyvnené práve tým, že dotazník bolo možné uverejniť len na jednej obecnej internetovej stránke.

Vzhľadom k tomu, že obec Borinka, nemá vlastnú internetovú stránku, bolo nutné aby výskum prebehol priamo v obci a nie elektronickou formou. Prieskum v Borinke bol uskutočnený počas nedeľňajšieho futbalového zápasu. Bol predpoklad, že sa tak podarí získať viac dotazníkov, pretože na zápasoch sa združuje väčšie množstvo ľudí. Predpoklad bol splnený čiastočne. Na zápase sa okrem obyvateľov Borinky zúčastnili vo väčšom počte obyvatelia neďalekej Stupavy, ktorí nejakým spôsobom spolupracujú s Borinským futbalovým klubom, alebo sa priatelia s miestnymi obyvateľmi. Zápas sledovali takmer výlučne pôvodní obyvatelia. Niektorí neboli ochotní vyplniť samotný dotazník, ale odpovedali na niektoré otázky aspoň formou rozhovoru. Za novými obyvateľmi, bolo nutné

ísť do oblastí novej výstavby. Prist'ahovalci sa venovali buď svojim záhradám, alebo sa, podľa chýbajúcich áut pred domami, nenachádzali v obci. Nakoniec sa podarilo získať 14 dotazníkov.

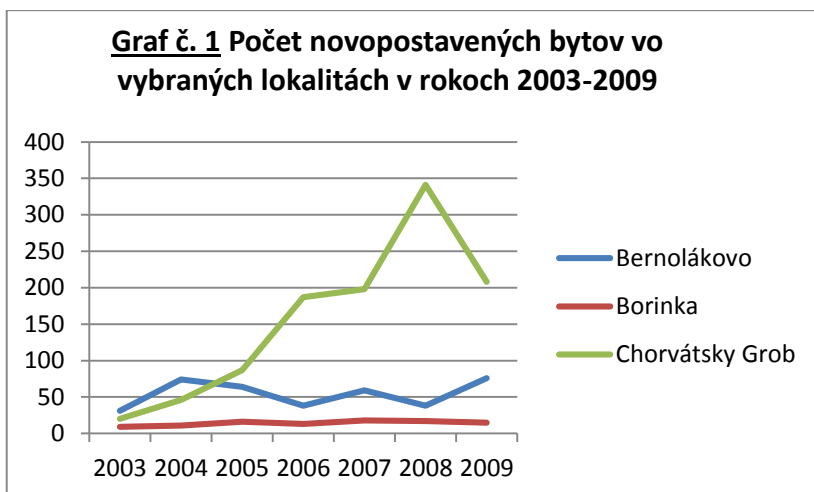
Prieskum v obecnej časti Čierna Voda bol uľahčený tým, že dotazník bol v elektronickej podobe uverejnený na stránke obce – www.ciernavoda.info. Väčšina dotazníkov v prieskume teda patrí obyvateľom Čiernej Vody a v práci jej bude venovaný väčší priestor. Dotazník bol uverejnený v apríli 2011 a vyhodnocovanie elektronického prieskumu prebehlo v máji 2011.

V obci Bernolákovo, bohužiaľ, nebolo možné uverejniť dotazník na obecnej stránke. Bol však rozposlaný na súkromné e-mailové adresy. Zároveň bolo pár dotazníkov poskytnutých občanom Bernolákova aj vo vytlačenej podobe. Týmto spôsobom bolo vyzbieraných 18 dotazníkov.

Pri základnom triedení dotazníkov sme vylúčili tie, ktoré nespĺňali podmienky. Niektoré dotazníky nebolo možné použiť, kvôli neúplnému vyplneniu, u niektorých dotazníkov nebolo možné identifikovať, z ktorej obce pochádzajú. Výsledky z nich sú uvádzané len vo výsledkoch celkového výskumu. Dotazník bol vyplnený aj niekoľkými respondentmi z pôvodnej časti Chorvátskeho Grobu. Tí boli zaradení do celkového hodnotenia, nebol však pre nich vyhradený samostatný priestor, tak ako pre ostatné obce.

Pološtrukturovaný rozhovor bol robený s jedným pôvodným obyvateľom Čiernej Vody (26) a dvomi obyvateľkami Bernolákova, pričom obe sú prist'ahovalkyne z Bratislavy. Z toho však jedna pôvodne žila pôvodne v Bernolákove (ešte pred presťahovaním do Bratislavy). V Borinke prebiehali sprievodné rozhovory pri vyplňaní dotazníkov, keďže zber dotazníka bol robený osobne.

Na znázornenie prejavov suburbanizácie je najvhodnejšie použiť štatistické údaje o počte novopostavených bytov v daných lokalitách. Počet obyvateľov síce pri všetkých obciach vykazuje stúpajúce hodnoty, zvlášť vďaka počtu prist'ahovaných obyvateľov, ale nie je možné považovať ho za určujúci. Hodnoty sú skreslené, vďaka tomu, že množstvo prist'ahovalcov neuvedie zmenu trvalého bydliska. Vo svojej práci som použila údaje ŠUSR počtu ročne novo postavených bytov od roku 2003 do roku 2009 (tab. č.1) a počet obyvateľov od roku 2003 do roku 2009 (tab. č. 2).

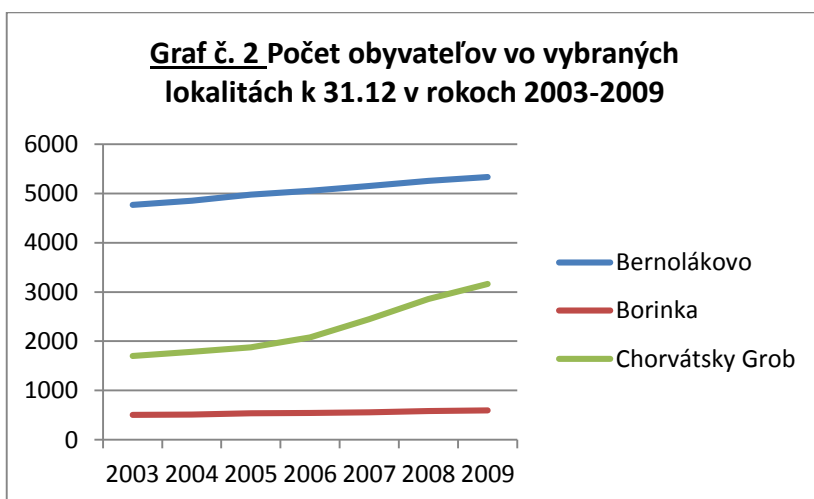

Tabuľka č. 1 Počet novopostavených bytov vo vybraných oblastiach za obdobie 2003-2009

Obec	Počet novo postavených bytov v r.							za celé obdobie
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Bernolákovo	31	74	64	38	59	38	76	380
Borinka	9	11	16	13	18	17	15	99
Chorvátsky Grob	20	46	87	187	198	341	208	1087

Zdroj: ŠUSR

Počet obyvateľov je dôležitý aj pri porovnaní s počtom novo postavených bytov.

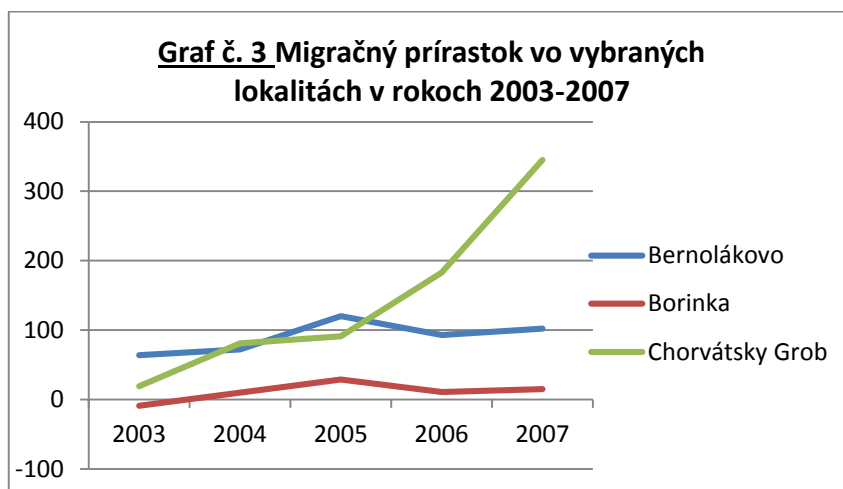

Tabuľka č. 2 Počet obyvateľov vo vybraných lokalitách k 31.12. v rokoch 2003-2009

Obec	Rok						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Bernolákovo	4765	4852	4973	5053	5149	5257	5 334
Borinka	506	512	535	543	557	586	597
Chorvátsky Grob	1702	1787	1877	2077	2448	2859	3 162

Zdroj: ŠUSR

Rovnako zaujímavé je sledovať aj počet prisťahovaných. Štatistické skúmania bohužiaľ nezisťujú z ktorých lokalít sa obyvatelia sťahujú, vo svojej práci som aspoň na základe otázky č.7 vyčlenila skupinu obyvateľov ktorá sa do obce prisťahovala z Bratislavy. Druhú skupinu tvoria obyvatelia z iných lokalít. Údaje o migrácii by sa mali interpretovať opatrne, pretože zahŕňa aj sťahovania, ktoré nemusia mať vzťah k suburbanizácii (podľa Sýkora (2003) ide napríklad o sťahovanie do starého domu, bez toho aby prispelo k zmene momentálnej urbanistickej štruktúry). Ani údaje o migrácii nezachytávajú obyvateľov, ktorí síce žijú v obci ale nemajú tam trvalé bydlisko.

Tabuľka č. 3 Migračný prírastok vo vybraných lokalitách v rokoch 2003-2007

Obec	2003	2004	2005	2006	2007
Bernolákovo	64	72	120	93	102
Borinka	-9	10	29	11	15
Chorvátsky Grob	19	81	91	183	345

Zdroj: ŠUSR

4 PREDSTAVENIE SKÚMANÝCH LOKALÍT

4.1 Obec Borinka

Obec Borinka sa nachádza 20 km severne od centra Bratislavy. Spadá do okresu Malacky a leží v doline Stupavského potoka na juhozápadnom okraji Malých Karpát. Päť kilometrov na východ od obce Stupava.

Na základe počtu obyvateľov (597 v r. 2009- tab. č. 2) patrí obec Borinka k menším sídlam. Počet obyvateľov sa za skúmané roky (2003-2009) veľmi nezmenil, pribudlo len 91 obyvateľov.

Suburbanizácia v obci má takmer výlučne rezidenčný charakter. Ten je prezentovaný výstavbou rodinných domov, bytové domy sa v obci nenachádzajú. Rozsah suburbanizácie zatiaľ nie je zatiaľ výrazný. Komerčná suburbanizácia sa v obci nevyskytuje.

Ako môžeme sledovať v tabuľke č. 1 o počte postavených bytov, od roku 2003 do roku 2009 bolo v obci postavených 99 nových bytov. Počet bytov postavených za jednotlivé roky nebol vysoký, od roku 2003 mierne stúpala a najviac bytov (18) bolo postavených v roku 2007.

Migračný prírastok bol sledovaný v rokoch 2003 až 2007. Obec zažila najvyšší migračný prírastok v roku 2005 (29 obyvateľov). Pri porovnaní krivky migračného prírastku Borinky na grafe č.3 s krivkami ďalších lokalít, je zrejmé, že zmeny v tejto obci boli najmiernejšie v porovnaní s vývojom v ostatných skúmaných lokalitách.

Nová zástavba v obci predstavuje niekoľko pomerne samostatných lokalít. Tie sa od pôvodnej väčšinou výrazne priestorovo neoddeľujú. V obci práve prebieha výstavba lokality „Sunny Residence“, ktorá je začlenená do pôvodnej obce. V obci sa nachádza aj chatová oblasť, kde si niektorí obyvatelia prestavali chaty na trvalé bývanie. Táto časť obce však nemá dostatočne vybudovanú infraštruktúru (v lokalite sa nachádza len nespevnená poľná cesta).

Občianska vybavenosť zahŕňa materskú školu, samostatné ambulancie praktického lekára, poštu, predajňu potravín, verejný vodovod, obecnú kanalizačnú sieť, rozvodnú sieť plynu a reštaurácie.

Nárast počtu obyvateľov je v obci Borinka oveľa menší, než pri ďalších dvoch sledovaných obciach. Vzhľadom na predpokladaný rozvoj obce je počet obyvateľov limitovaný, vďaka

čomu je rozvoj obce v tomto smere menej výrazný, než pri ostatných študovaných lokalitách. Tým pádom má aj suburbanizácia v tejto obci menšie dopady. Na základe týchto faktov predpokladám lepšie vzťahy medzi pôvodnými a novými obyvateľmi než pri ďalších skúmaných lokalitách.

4.2 Obec Bernolákovo

Obec Bernolákovo leží v západnej časti Podunajskej nížiny, na nive Malého Dunaja a Čiernej vody. Reliéf je rovinný, kataster obce je odlesnený, zvyšky lužného lesa sa zachovali len pozdĺž vodných tokov. Obec sa nachádza 17 km od centra a 6 km od okraja Bratislavy, 8 km od Senca a 11 km od Pezinka. Na základe administratívneho členenia z roku 1996 je obec Bernolákovo súčasťou Bratislavského kraja a okresu Senec.

Na základe údajov z ŠUSR o počte obyvateľstva ku koncu roku 2009 mala obec 5334 trvale bývajúcich obyvateľov, čím spadá do kategórie veľkých vidieckych sídiel. Po obci Ivanka pri Dunaji je druhou najväčšou obcou v rámci okresu. Od roku 2003 do roku 2009 pribudlo v obci 569 obyvateľov (tab. č. 2).

Za skúmaných sedem rokov (2003-2009) počet bytov v obci stúpol o 380. Súčasná situácia indikuje ďalší rozvoj obce. Zastavané územie obce tvorí jeden kompaktný celok, nové lokality nadväzujú na pôvodnú obec a nie sú výrazne priestorovo oddelené.

Migračný prírastok v rokoch 2003-2007 môžeme vidieť v tabuľke č.3. Z nej vyplýva, že tak ako v Borinke, aj v Bernolákove bol rok 2005 rokom s najvyšším migračným prírastkom (120 obyvateľov). Krivka (graf č.3) znázorňuje postupné narastanie ukazovateľa, bez extrémnych hodnôt.

Občianska vybavenosť obce zahŕňa všeobecného lekára pre deti a dospelých, zubárov, materskú, základnú a jednu strednú školu. Obec organizuje každoročne rôzne podujatia, akými sú napríklad Dni obce, rôzne historické bitky, zábavy, plesy... Tento rok sa však kvôli realizácii projektu na obnovu námestia neuskutočnia Dni obce. V Bernolákove funguje zároveň množstvo spolkov, organizácií a združení. Nachádzajú sa tu reštaurácie, aj diskotéka. Zo základnej občianskej vybavenosti chýba kanalizácia, na ktorej dobudovanie sa čaká už niekoľko rokov.

Obec patrí k lokalitám, ktoré sú príťažlivé pre potenciálnych prisťahovalcov (poloha v zázemí Bratislavy, dobrá dopravná dostupnosť, prítomnosť služieb...). Vzhľadom k počtu

nových obyvateľov sa v oblasti prejavujú výrazne niektoré negatívne stránky suburbanizácie (viac v kapitole 5- Niektoré problémy vybraných lokalít). Vzhľadom k tomu v tejto lokalite predpokladám vypätejšie vzťahy medzi obyvateľmi.

4.3 Obec Chorvátsky Grob- lokalita čierna Voda

Čierna Voda je miestna časť obce Chorvátsky Grob, od ktorej je vzdialená asi 2 km a približne rovnakú vzdialenosť má aj od mestskej časti Bratislavy, Vajnorov. Od centra Bratislavy sa nachádza 15 km a 10 km od Pezinka. Je položená na rovine v blízkosti vodného toku, podľa ktorého je nazvaná.

Lokalita je sformovaná ako satelit Bratislavy s prevažne obytnou funkciou.

Pre Čiernu Vodu, ako časť obce Chorvátsky Grob, nie sú vedené samostatné štatistiky. Musíme teda vychádzať zo štatistík celej obce. Momentálne je v obci Chorvátsky Grob prihlásených 3162 (r. 2009) obyvateľov. Spolu s neregistrovanými obyvateľmi Čiernej Vody by však toto číslo v danej lokalite presiahlo 6000 (Pavel, 2011). Dôvodom, ktoré vedú obyvateľov k tomuto činu sa venujem viac v kapitole 5 (Niektoré problémy skúmaných lokalít). V rokoch 2003-2009 oficiálne pribudlo v obci až 1460 obyvateľov (tab. č. 2)

Z vybraných lokalít má najväčší počet novopostavených bytov, za sledované obdobie (roky 2003 až 2009, viz. tab. č. 1). 1087 nových bytov za sledovaných 7 rokov, pričom väčšina bola postavená práve v Čiernej Vode. Počet od prvého skúmaného roku rastie, najvyššia hodnota bola v roku 2008, kedy bolo postavených 341 nových bytov. V súčasnosti je rozostavaných až 38 lokalít (OU Chorvátsky Grob 2011, údaj sa týka celej obce Chorvátsky Grob, nie len časti Čierna Voda). Z nových lokalít je možné spomenúť ako príklad oblasti Monarská alej II, Triangel, Hrudky alebo Kia (lokalita pre zamestnancov spoločnosti Kia, spadá do takzvaných gated communities, je oddelená plotom, prístup majú len jej obyvatelia). Výstavba zďaleka nie je skonsolidovaná. V minulom roku bola schválená zmena územného plánu, ktorá povoľuje výstavbu v ďalšej obecnej lokalite- Triblavina, kde plánuje developer ďalšiu enormnú výstavbu.

Migračný prírastok je zo všetkých lokalít najvýraznejší. V Grafe č. 3 môžeme sledovať ako od roku 2005 ostro stúpa. V prvom sledovanom roku (2003) bol migračný prírastok len 19 obyvateľov, v roku 2006 to bolo 183 a v roku 2007 už 345 obyvateľov.

V obci sa nachádza zdravotné stredisko a veterinár. Figuruje tu však len jedna súkromná materská škola asi pre 40 detí, ďalšia je práve vo výstavbe. Novopostavené centrum Monár, by malo do budúcnosti slúžiť ako centrum obecného života, zatiaľ však túto funkciu nezískalo. Dôvodom je jeho okrajová časť v rámci obce a krátky čas od jeho výstavby-obyvatelia si ešte nestihli zvyknúť. V obci je postavený aj supermarket Tesco. V lokalite sa rozvíjajú sa aj špecifické formy rekreácie ako napríklad agroturistika, existuje tu aj jazdecký klub a hotel. Základná občianska vybavenosť sa v obci síce nachádza, jej kapacita však nepostačuje vzhľadom k počtu obyvateľov.

Zo skúmaných lokalít je Čierna Voda najviac zasiahnutá suburbanizáciou a jej negatívnymi dopadmi. Novým starostom bola vydaná stavebná uzávera do doby kým nebudú vyriešené aspoň najzávažnejšie problémy (bližšia charakteristika niektorých problémov v kapitole 5 – Niektoré problémy skúmaných lokalít), ktoré narúšajú chod obce. Vzhľadom k zložitej situácii v obci sa domnievam, že sociálne vzťahy v obci môžu byť vypäté.

Vzhľadom k tomu že prevažná väčšina dotazníkov pochádza z tejto lokality, budem jej vo svojej práci venovať väčší priestor. Na tomto mieste spomeniem niektoré jej špecifiká:

1. Je miestnou časťou obce Chorvátsky Grob. Obec je rozdelená na dve časti , ktoré sú od seba vzdialené 5 km;
2. V starej časti obce, v Chorvátskom Grobe, nie je výstavba tak enormná ako v časti Čierna Voda;
3. Obyvatelia Chorvátskeho Grobu nemajú potrebu riešiť problémy v časti Čierna Voda, situácia sa ich veľmi nedotýka;
4. Obyvatelia Čiernej Vody, ktorí sa prisťahovali, nemajú zasa potrebu kontaktovať sa s ľuďmi zo starej časti Chorvátskeho Grobu;
5. Ešte je nutné podotknúť, že obec a hlavne časť Čierna Voda, pred začatím výstavby nových častí, prakticky nebola rozvinutá. Chýbala tu prítomnosť služieb a základné vybavenie. Uvedené faktory vplývajú vo veľkej miere aj na súčasnú situáciu v obci, hlavne na jej sociálnu klímu.

5. NIEKTORÉ PROBLÉMY SKÚMANÝCH LOKALÍT

Všetky lokality majú jeden spoločný problém: veľa nových obyvateľov si neuvedie nové bydlisko v obci, do ktorej sa prisťahovali, ale ponechajú si staré. Dôvody tohto činu sú rôzne. Najčastejšie ide o to, že pôvodné trvalé bydlisko poskytuje obyvateľom nejaké výhody, zvlášť keď ide o Bratislavu. V Borinke jeden z nových obyvateľov, ktorý však žije v obci už 9 rokov sa vyjadril že v zmene bydliska mu bráni to, že pracuje ako živnostník. V prípade že by si zmenil trvalé bydlisko, spôsobilo by mu to problémy v práci, čomu chce predísť. Za iných okolností by si bydlisko zmenil už dávno. Problémom môže byť aj nedostatočná kapacita v školských a predškolských zariadeniach. Materská škola v Čiernej Vode má kapacitu len pre 40 detí. Momentálne sa síce buduje ďalšia súkromná MŠ, ale ani táto nepokryje potreby rodín, ktoré tam momentálne žijú. Veľa obyvateľov ktorí sa prisťahovali z Bratislavy, tam naďalej pracuje. Situáciu so školou/ škôlkou riešia tak, že si ponechajú pôvodné trvalé bydlisko a vozia deti do školských zariadení v Bratislave. Situácia sa nachádza v začarovanom kruhu, kedy obec neposkytuje dostatočné služby obyvateľom, ale ani nie je reálne aby poskytovala. Jej finančné možnosti sú ovplyvnené práve počtom prihlásených obyvateľov, ktorý je oveľa nižší než ich reálny počet. Nepodarilo sa zistiť či obce nejakým spôsobom riešia tento stav. Pri riešení ide zvyčajne o obmedzovanie takýchto obyvateľov zo strany obce, alebo ich znevýhodňovanie oproti obyvateľom, ktorí sú v obci prihlásení. Ako príklad môže slúžiť neprijatie detí do materskej školy, pokiaľ nemajú trvalé bydlisko v obci.

Problémy s kanalizáciou sužujú Čiernu Vodu aj Bernolákovo. V Čiernej Vode sú spôsobené preťaženými čističkami odpadových vôd. V obci sa nachádzajú dve, pričom aj bežný výkon im robí problémy a v čase dažďov sú neúnosne preťažené. Obecná kanalizácia je tiež vo veľmi zlom technickom stave. V stave núdze dochádza k vypúšťaniu splaškov do okolia čističiek, čo však predstavuje aj ekologický problém a hrozia pokuty až vo výške 10 000 €. Situácia obci výrazne znepríjemňuje jej chod, väčšina financií musí byť investovaná práve do opráv. V Bernolákove je kanalizácia zatiaľ nedobudovaná, hoci jej dokončenie sa plánuje už niekoľko rokov.

Zásadným problémom je prítomnosť kriminality a vandalizmu. Tento problém sužuje obce Bernolákovo a Čierna Voda. Problémy s mládežou, vandalizmus, krádeže, ničenie verejného majetku a rušenie nočného pokoja dospeli v Bernolákove až k tomu, že obec Bernolákovo zriadila svoju vlastnú obecnú políciu, ktorá dohliada na poriadok v obci už niekoľko rokov.

V spolupráci s ňou začala fungovať tento rok aj pre Čiernu Vodu. Obvodné oddelenie Policajného zboru, bolo v Bernolákove zriadené s pôsobnosťou aj pre Čiernu Vodu. Išlo o iniciatívu piatich obcí - Ivánka pri Dunaji, Bernolákovo, Zálesie, Malinovo a Chorvátsky Grob (Čierna Voda).

Ďalším výrazným problémom je nedostatok vody v Čiernej Vode. Tento problém súvisí tiež s množstvom nových obyvateľov. Podľa zmluvy s Bratislavskou vodárenskou spoločnosťou, obec má prívod vody 19 litrov za sekundu, aktuálne však potrebuje 49 a po dokončení rozostavaných lokalít by to malo byť až 70 (Marinčák, 2011). Obec momentálne rokujú s vodárenskou spoločnosťou o zvýšení dodávok vody. Do doby kým nebude otázka prívodu vody vyriešená bola vydaná stavebná uzávera, pretože novým domom nemôžu byť poskytnuté zmluvné dodávky vody.

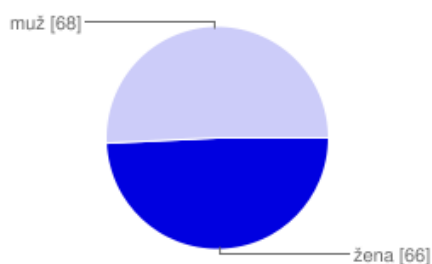
Čierna Voda má ešte jeden špecifický problém. Vzhľadom k tomu že novým častiam chýba prepojenie s ďalšími a sú nepriechodné, nedochádza teda v týchto oblastiach príliš k styku nových obyvateľov s pôvodnými. Napriek tomu že nejde o bránové komunity a ani nie sú priestorovo oddelené, ich nepriechodnosť vytvára určitú bariéru. Tú samotní obyvatelia týchto častí zatiaľ vítajú. Predstavuje pre nich pocit bezpečia. Cudzinci sú považovaní za potenciálnu hrozbu (Potočný, 2006). Uzavretosť týchto lokalít vylučuje aby nejaké osoby týmto priestorom prechádzali. Každý pohyb neznámych ľudí v týchto lokalitách je teda bezdôvodný a tým pádom aj podozrivý. Pre pôvodných obyvateľov však predstavuje problém. Respondent z Čiernej Vody, s ktorým bol vedený rozhovor sa vyjadril, že zastavovanie toľkých plôch, aj ich neprepojenosť považuje za narušanie obce. „*Nie je možné sa len tak prejsť na miesta kam sme od detstva chodili, ... keď chcem ísť do prírody, musím všetko obchádzať*“. Do každej časti vedie len jediná cesta, bočné uličky sú slepé. Nový starosta plánuje tento stav zmeniť a sprístupniť tieto časti aj iným spôsobom.

Osobitným problémom je doprava. Čierna Voda je obsluhovaná z Bratislavy autobusovou linkou 630, ktorá ďalej zachádza aj do Chorvátskeho Grobu. Obyvatelia vítajú, že spoje boli posilnené a hlavne v ranných hodinách chodia každých 30 minút. Autobusy však bývajú plné a vzhľadom k zápcham sa doba prepravy predlžuje. V Bernolákove sú počet a frekvencia spojov priaznivejšie než v ostatných lokalitách. Súvisí to s množstvom obyvateľov obce (nad 5000) a okrem autobusovej dopravy je možné využiť aj vlakovú (napriek tomu že veľa vlakov obcou len prechádza). Cesta z Bratislavy do obce trvá približne 35 minút autobusom, osobným vlakom 20 minút. Borinka je obsluhovaná autobusmi

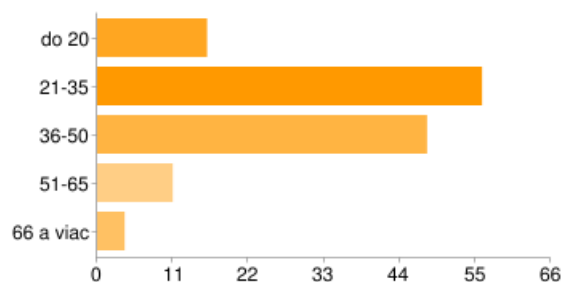
z Bratislavy, trvanie cesty sa pohybuje od 43min do 1 hodiny. Väčšina prisťahovalcov však využíva na prepravu svoje auto. V Čiernej Vode sú každodenné zápchy na jedinej ceste, ktorá obsluhuje čoraz väčšie množstvo obyvateľov a ich áut, znepríjemňujú život všetkých obyvateľov.

6 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO VÝSKUMU

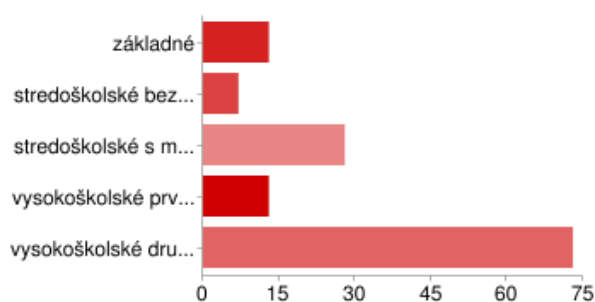
1 Pohlavie

2 Vek

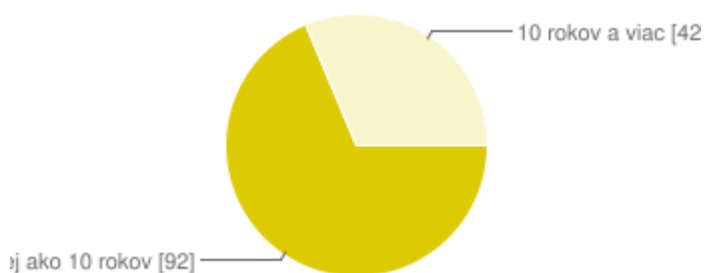
3 Dosiiahnuté vzdelanie

Prieskum som začala základnými demografickými charakteristikami respondentov. Výskumu sa zúčastnilo 138 respondentov. Pohlavie uviedlo 89% respondentov, pričom pomer žien a mužov

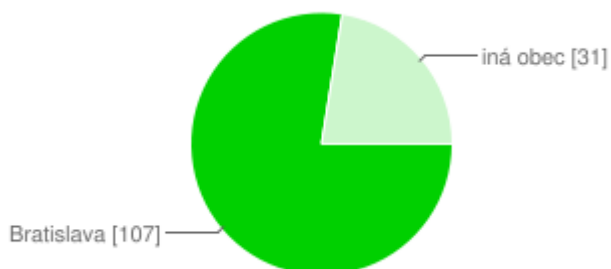
bol veľmi podobný- 49% tvoria ženy a 51% boli muži. Vek uviedlo 98% respondentov. Najväčšiu skupinu (40%) tvorili respondenti vo veku 21-35 rokov. Druhú najväčšiu skupinu tvorili s 35% obyvatelia vo veku 36-50 rokov. Vzdelanosť by mala vypovedať aj o ekonomickom statuse obyvateľov. U obyvateľov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním sa spravidla očakáva vyšší ekonomický status. Ukončené stredoškolské vzdelanie má 20% respondentov, pričom ide o druhú najväčšiu skupinu. Najviac respondentov (52%) uviedlo že má dokončené vysokoškolské vzdelanie druhého a vyššieho stupňa. Ďalších 9% má ukončené vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa. To by malo indikovať 61% obyvateľov s vyšším ekonomickým statusom. Súvisí to však nielen s vyššou vzdelanosťou príst'ahovalcov, ale s celkovým trendom zvyšovania vzdelanosti, aj u pôvodných obyvateľov (mladších vekových kategórií).

5 Ako dlho žijete v obci?

Obyvatelia boli rozdelení na pôvodných a prisťahovalcov na základe dĺžky života v obci. Puldová (2006) považuje dĺžku pobytu za určujúcu pri vytváraní vzťahov v komunite danej obce. Obyvatelia, ktorí žijú v lokalite len krátko, ešte nemali príležitosť sa začleniť do sociálnej komunity. Je ťažké určiť koľko času je potreba na začlenenie, obyvateľov ktorí žijú v obci viac ako 10 rokov však považujem už za starousadlíkov. Do výskumu sa zapojilo viac respondentov spomedzi prisťahovalcov. 66% tvorili obyvatelia ktorí žijú v obci menej ako 10 rokov. Prisťahovalci a pôvodní obyvatelia sa zvyčajne líšia v demografických charakteristikách, ekonomickom postavení, odlišnými preferenciami, záujmami a životným štýlom. Rozdiely v ekonomickom statuse však nemusia podmieňovať aj odlišný životný štýl. Prisťahovalci môžu byť pôvodom z vidieka, ich presťahovanie do obce môže byť návratom ku koreňom a s pôvodným obyvateľstvom môžu vychádzať lepšie než obyvatelia, ktorí sú pôvodom z mesta.

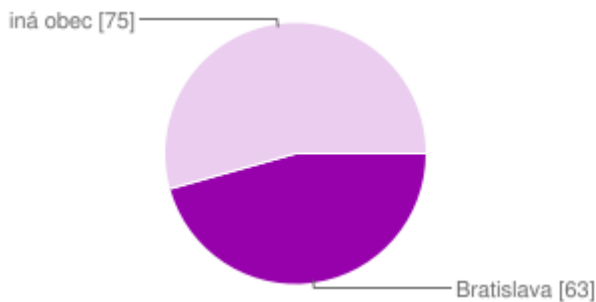
6 Kam dochádzate za prácou (štúdiom)?

Až 99% opýtaných dochádza kvôli práci, alebo škole do inej lokality, pričom do Bratislavy dochádza 77% a inú obec ako cieľ svojej dochádzky označilo 22% všetkých obyvateľov. Vysoká miera dochádzky za prácou/školou má súvis s uvoľňovaním väzieb s miestom bydliska. To sa spája napríklad s nízkym záujmom o dianie v obci, alebo o jej riadenie (riadeniu obce- ako sa na ňom podieľajú obyvatelia, sa venujem bližšie v dotazníku otázkou č. 9 a výsledkom ešte bude venovaný samostatný priestor). Prejavuje sa tu aj vyššia závislosť prisťahovalcov na jadrovom meste, ako pri pôvodných obyvateľoch, tá je však spojená s tým, že na mesto (ak z neho pochádzajú) majú vytvorené väzby, zatiaľ čo do obce sa ešte len musia zaradiť. Zároveň je však dochádzanie pochopiteľné, vzhľadom k tomu, že skúmané lokality neposkytujú obyvateľom vo veľkej miere pracovné príležitosti, takže sa týka nielen nových ale aj pôvodných

obyvateľov. Tomu, ako ovplyvňuje dochádzanie vzťahy obyvateľov, v závislosti od použitého spôsobu dopravy, sa venujem konkrétnejšie pri analýze výsledkov používania verejnej dopravy respondentmi.

7 Ak nie ste pôvodný obyvateľ, odkiaľ ste sa prisťahovali?

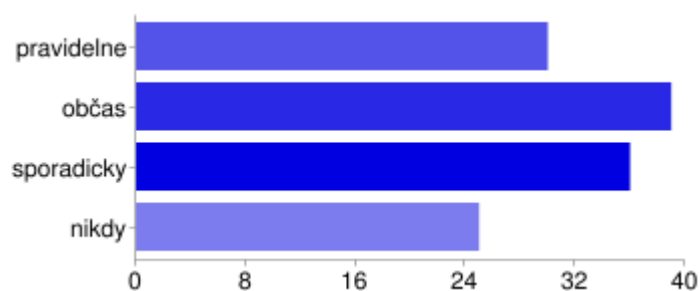
Z výskumu ďalej vyplýva že 99% opýtaných pôvodne žilo v inej obci, než v tej v ktorej žijú v súčasnosti. Zaujímavé je že, väčšina neuviedla

ako miesto svojho predchádzajúceho bydliska Bratislavu, ale inú obec. Z Bratislavy sa do daných lokalít presťahovalo len 45%. Tento fakt vyvracia zaužívanú predstavu, že obce v okolí miest bývajú predovšetkým terčom sťahovaní obyvateľov zo samotného mesta. Tí majú na sťahovaní do týchto lokalít síce výrazný podiel, nie sú však zďaleka jediní. Vyskytuje sa otázka, či sa aj v prípade, že do suburbanizovaných oblastí prúdia obyvatelia z inej lokality ako z mesta, jedná o suburbanzáciu. Pre svoju súčasnú prácu sa stotožňujem s názorom, že aj prílev obyvateľov z iných oblastí, ako len z mesta je súčasťou suburbanizácie. Mesto môže prichádzať nielen o obyvateľov, ktorí v ňom žijú, ale aj o tých potenciálnych. Suburbánna zóna môže pôsobiť tak, že mesto prichádza o možných nových obyvateľov. Obyvatelia žijúci vo vzdialenejších lokalitách, majú rôzne dôvody na presťahovanie bližšie k mestu, alebo priamo do mesta. Pri svojom rozhodovaní zvažujú rozmanité faktory. To, či sa nakoniec rozhodnú pre život v meste, alebo priľahlej obci súvisí vo veľkej miere s osobnými preferenciami a finančnou situáciou. V osobných preferenciách môže zavážiť aj fakt, odkiaľ obyvateľ pochádza. Ak prežil svoj doterajší život v rodinnom dome na vidieku, je pravdepodobné že ak má možnosť, radšej si zvolí rovnaký štandard aj keď sa bude sťahovať na nové miesto. Ako príklad uvádzam Sýkoru (2003 str. 60) podľa ktorého „k suburbanizácii môže dochádzať jak premiestnením firemných aktivít, či domácností z kompaktného mesta, tak aj ich prechodom z iných oblastí krajiny či zo zahraničia, alebo v prípade firiem, aj ich vznikom či založením nových aktivít v prímestskom priestore“.

8 Ako často využívate vymenované zariadenia/aktivity v obci?

Ďalšími otázkami bolo zisťované, ako často navštevujú a využívajú obyvatelia skúmaných lokalít niektoré zariadenia, prípadne aktivity, odohrávajúce sa v obci. Stotožňujem sa s Puldovou (2006) v názore, že prítomnosť miest, kde je možné sa stretávať, uľahčuje nadväzovanie kontaktov a vytváranie medziľudských vzťahov. Za miesta vhodné k stretávaniu Puldová radí okrem vonkajších priestranstiev (ulice, parky) aj miesta kde sú poskytované služby (obchody) a tiež rôzne spoločenské akcie. Respondenti v tomto výskume hodnotili šesť možností: 1. spoločenské akcie a hody, 2. diskotéky a zábavy, 3. obecné spolky, 4. športové zariadenia a ihriská, 5. obchody a 6. verejnú dopravu. Mali možnosť každú z možností ohodnotiť podľa toho ako často ju využívajú: pravidelne, občas, sporadicky, alebo nikdy. Dôvody pre ktoré si obyvatelia vyberú určitú lokalitu za svoje nové bydlisko sa dajú rozdeliť na takzvané „push and pull“ faktory (Sýkora 2003 in Potočný 2006). Podľa nich sa obyvatelia rozhodujú pri výbere nového bydliska. Push faktory vytlačujú obyvateľov z miest, pull faktory ich priťahujú do nových lokalít. Momentálne rastie túžba po individualite, ľudia vyhľadávajú súkromie rodinných domov v lepšom životnom prostredí, ktoré im môže ponúknuť nové bydlisko. Myslím si, že určitá vybavenosť obce môže pôsobiť ako „pull faktor“. Aj z tohto hľadiska sú výsledky zaujímavé, treba však brať ohľad na to, že samotná existencia niektorých zariadení, môže zavážiť pri výbere lokality, kam sa obyvatelia presťahujú, nemusí to však znamenať, že ju aj budú využívať. Sociálne vzťahy obyvateľov teda môžu byť pozitívne ovplyvnené prítomnosťou takýchto miest, ale zároveň závisí od samotných obyvateľov aký pre nich tieto miesta majú význam (pričom sa dajú očakávať rozdiely v prístupe pôvodných a nových obyvateľov), aj od charakteru týchto miest (či sú pre obyvateľov atraktívne).

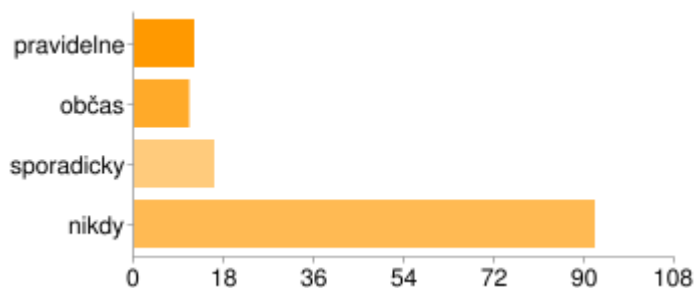
Hody a spoločenské akcie

Hody a spoločenské akcie nenavštevuje vôbec 18% respondentov. Ostatní respondenti sa rozdelili medzi ďalšie možnosti v približne rovnakej miere. 22% chodí na tieto podujatia

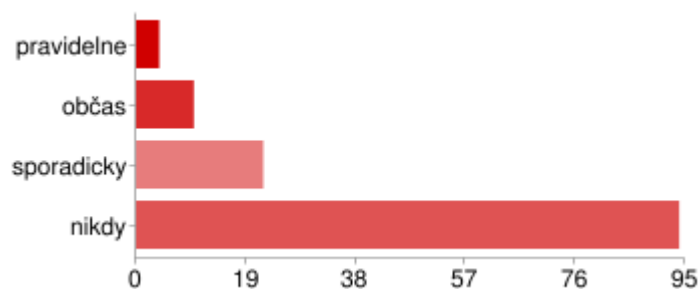
pravidelne, 28% občas a 26% aspoň sporadicky. Je predpoklad že spoločenské akcie sú rozdielne vnímané zo stany pôvodných obyvateľov a prisťahovalcov a závisia tiež od začlenenia prisťahovalcov do miestnej komunity. Akcie tohto druhu sú považované za činnosti zamerané na posilnenie lokálnej identity a podľa Galčanovej a Vackovej (2008) sú väčšinou v réžii pôvodných obyvateľov. V Bernolákove sa každoročne usporadúvajú rôzne akcie tohto druhu a zvyknú sa ich zúčastňovať aj prisťahovalci. Respondentka z Bernolákova, (pôvodom z Bratislavy) s ktorou bol robený rozhovor, vyjadrila ľútosť nad tým, že tento rok sa neuskutočnia Dni obce. Považuje ich za jednu z mála udalostí na ktorých sa v obci oplatí zúčastniť.

Diskotéky, zábavy

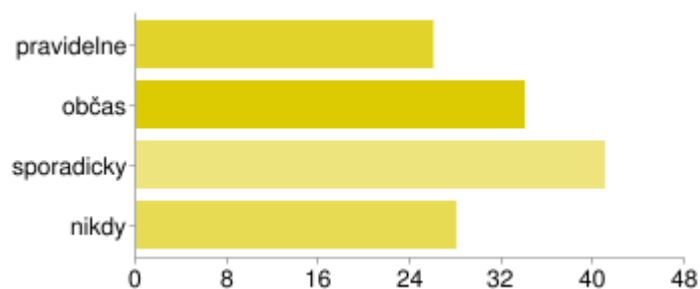
Diskotéky a zábavy nevyužíva až 66% opýtaných. Len malý počet (9 a 8%) ich využíva pravidelne, alebo občas. Možnosť sporadicky označilo 12%. Odpovede na túto otázku sú vo vysokej miere ovplyvnené aj vekom respondentov, pričom väčšina respondentov dosahuje vek, v ktorom už diskotéky nepatria medzi záujmy obyvateľov. Zároveň môže ísť o odraz toho, že sa v obciach postupne koná menej akcií tohto charakteru. Pôvodný obyvateľ z Čiernej Vody hovorí: „*Kedysi sa zvykli konať obecné zábavy a každý tam chodil. Už roky sa nič také nedeje a keď je nejaká akcia tak je to iné. Predtým sme sa všetci poznali, zabávali sme sa spolu. Teraz keď niekam prídeš, tak ani netušíš kto sú tí ľudia.*“ Obec teda prichádza o svoj pôvodný charakter, vzťahy sú voľnejšie hlavne medzi pôvodnými obyvateľmi a prisťahovalcami.

Obecné spolky

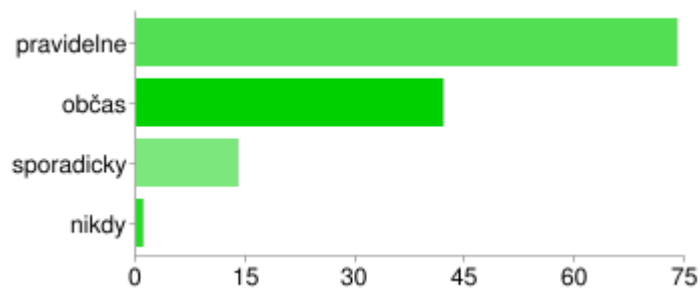
Obecné spolky navštevujú len 3% zo všetkých respondentov a 68% ich nevyužíva vôbec. Množstvo spolkov v lokalitách je rôzne. Najviac ich figuruje v Bernolákove, občania Čiernej Vody majú možnosť navštevovať spolky v pôvodnej časti- Chorvátskom Grobe. Obecné spolky môžu slúžiť ako vhodná forma spoločenskej integrácie. Vzájomné stretávanie sa ľudí pri činnostiach, ktoré ich môžu spájať, umožňuje vytvárať pevnejšie sociálne väzby. Záleží od ponuky obecných spolkov, či dokážu pritiahnúť obyvateľov z oboch skupín.

Športové zariadenia a ihriská

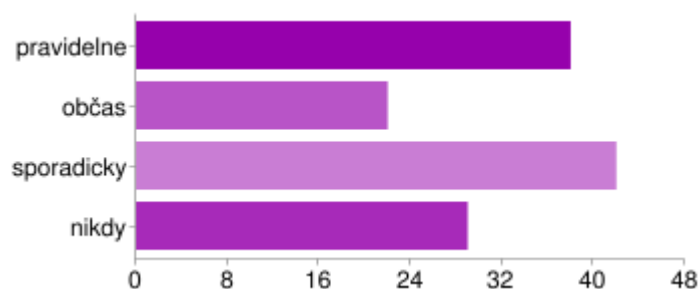
Najviac (29%) respondentov označilo, že športové zariadenia a ihriská využívajú len sporadicky. Príslušníci sa nezvyknú zúčastňovať spoločenských akcií, často majú pocit že sa vlastne žiadne nekonajú. Prípadne tie, ktoré sa konajú ich nezaujímajú. Ako príklad uvádzam respondenta z Borinky, ktorý žije v obci už 9 rokov. Pri dotaze na spoločenský život v obci a využívanie zariadení, odpovedá: „*Viete, nie je čas, človek je celý deň v práci a príde až večer.*“ V zápätí však dodáva: „*Spoločenský život? Aký spoločenský život? Ved' sa tu nič nedeje.*“ Navyše na to aby bol obyvateľ ochotný napríklad sledovať miestny futbalový zápas, musí mať vytvorený vzťah k tomuto športu, k miestnemu tímu a v neposlednej rade k lokalite a spoločnosti. Pokiaľ nový obyvateľ nie je začlenený do miestnej spoločnosti, má nízky záujem aj o dianie v nej. V tomto prípade, ani po 9 rokoch života v tejto lokalite nevniklo bližšie puto s existujúcou sociálnou komunitou.

Obchody

Obchody využíva pravidelne 53% obyvateľov týchto lokalít. Ďalších 30% občas a 10% sporadicky. Možnosť nikdy označil len jeden respondent. Z toho vyplýva že aj veľké množstvo prístupovcov využíva miestne obchody aspoň niekedy, ide však pravdepodobne o menšie nákupy. Pre ľudí, dochádzajúcich do mesta v osobných automobiloch je často pohodlnejšie nakúpiť v meste. Dôvodom okrem pohodlnosti je aj fakt, že obchodné domy v mestách majú dlhšiu otváraciu dobu, nižšie ceny a širšiu ponuku než malé obchodíky v menších obciach. Aj v tomto smere sa však už prostredie v týchto lokalitách začalo meniť a s množstvom prístupovcov do obcí postupne smerujú aj služby. V obci Bernolákovo sa nachádza supermarket Lidl, v Čiernej Vode zas Tesco. Centrum Monar (v Čiernej Vode) by malo spĺňať aj funkciu centra obce, kam obyvatelia chodia aj za zábavou, posediť v miestnej kaviarni, alebo cukrárni. Obyvatelia si na jeho využívanie ešte len zvykajú. V Borinke sa nachádzajú len jedny malé potraviny, všetci respondenti však potvrdili že ich zvyknú využívať.

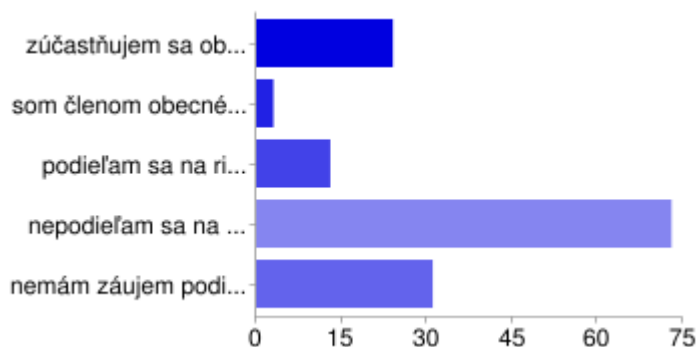
Verejná doprava

Verejnú dopravu nevyužíva 21% obyvateľov a 30% len sporadicky. Pre 27% je to zvyčajný spôsob dopravy a 16% ju využíva aspoň občas. Zvyčajný spôsob dopravy to je predovšetkým pre obyvateľov bez auta a deti, ktoré dochádzajú do škôl. Takisto je viac využívaná pôvodnými obyvateľmi než novými, ktorí majú vo väčšine prípadov auto. Nárast počtu obyvateľov ovplyvňuje aj zvýšenie intenzity dopravy na cestách. Suburbanizácia je vo

všetkých krajinách spojená aj s vlastníctvom osobného auta. Rozmach automobilovej dopravy umožňuje ľuďom dochádzať do práce denne aj na väčšie vzdialenosti. Zároveň sa uvoľňujú väzby s prostredím, obyvatelia sa cítia nezávislejšie. Na druhej strane vzniká takzvaná „nezávislá závislosť“ o ktorej píše Potočný vo svojej práci Lidé na okraji (2006). Nezávislosť na mieste bydliska je nahrádzaná závislosťou na aute. Na jednej strane výhody toho, že človek sa môže odviezť kam potrebuje. Na druhej strane práve nutnosť použitia auta býva v niektorých prípadoch prekážkou. Pokiaľ sa chce človek zabaviť mimo miesta bydliska a verejná doprava neprichádza do úvahy, musí sa tam dopraviť sám, alebo ho musí odviezť niekto iný. Podľa Putmana (2001 in Potočný, 2006) automobilová doprava negatívne ovplyvňuje zapojenie obyvateľov do občianskej spoločnosti. V závislosti od toho koľko času zaberá, zostáva čas na priateľov či susedov. Putman ďalej cituje K.T. Jacksona, že americká „drive-in“ kultúra znižuje záujem obyvateľov o svoje okolie. Spolu s rastúcim užívaním áut tak mizne život z ulíc a vytráca sa spoločenský styk (Putman, 2001 in Potočný, 2006). Ľudia rozdeľujú svoje životy medzi stále väčší počet miest- dochádza k odlišnému miestu bydliska, práce, trávenia voľného času, nákupov... Na Slovensku nemožno hovoriť o takej situácii, ako v Amerike, napriek tomu zostáva faktom, že cestovaním autom znova dochádza k izolácii od ostatných, zatiaľ čo verejná doprava môže byť miestom rozvoja alebo vzniku sociálnych kontaktov. Obyvatelia, ktorí využívajú na dopravu svoje autá, prichádzajú o stretnutia s inými obyvateľmi na zastávkach a vo verejných dopravných prostriedkoch.

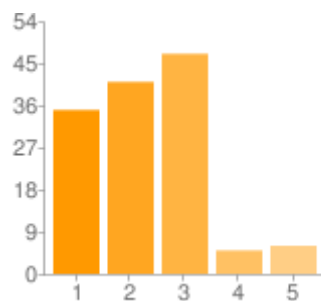
9 Ako sa podieľate na riadení obce?

Pri dotaze na spôsob akým sa obyvatelia podieľajú na riadení obce, sa 104 (80%) respondentov vyjadrilo že sa na riadení obce nijako nezúčastňujú. Z toho 73 (56%) uviedlo ako dôvod nedostatok času a ostatných 31 (24%) nemá záujem o riadenie obce. Percentá uvádzam len orientačne z dôvodu, že pri tejto otázke bola možnosť voľby viacerých odpovedí, takže súčet všetkých možností presahuje 100%. 24 (18%) z respondentov sa

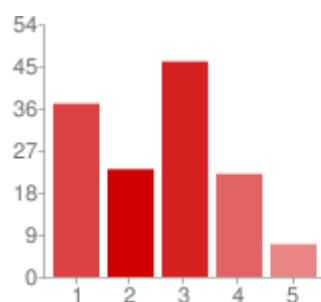
zúčastňuje zasadani a volieb do obecného zastupiteľstva a obecných schôdzí. Traja (2%) účastníci výskumu sú v obecnom zastupiteľstve a trinásť (10%) ich uviedlo že sa na riadení obce podieľa iným spôsobom. Pôvodní obyvatelia vnímajú problémy obce komplexnejšie. Pristáhovalci sa zaujímajú o život v obci, hlavne (výlučne?) častí v ktorých žijú. Za účelom riešenia problémov ich obydli, alebo častí kde žijú sa dokážu zorganizovať. Takýmto spôsobom si v niektorých častiach vysadili zeleň, alebo sa zasadili o dobudovanie chodníkov a osvetlenia. Z pohľadu pôvodných obyvateľov sa však všetka ich snaha týka len ich pozemkov, neriešia problémy celej obce. Obyvatelia sa často zúčastňujú zasadani, len pokiaľ sú na nich pojednávané ich vlastné problémy. Beck (2004 in Potočný, 2006) tvrdí, že ak aj existujú nejaké komunity medzi obyvateľmi suburbánnych lokalít, vznikli len na základe momentálnej potreby, pričom spravidla ide o riešenie spoločných problémov. Po ich vyriešení sa zvyčajne rozpadnú. Domnievam sa, že v prípade Slovenska, je situácia iná. Predpokladám, že v prípade, že sa obyvatelia stretávajú za účelom riešenia spoločného problému, môžu vzniknúť vzťahy, ktoré pretrvávajú aj po vyriešení problému. V takom prípade je riešenie spoločných problémov vhodným spôsobom na vytváranie spoločenských vzťahov.

10 Aký je váš vzťah s novými obyvateľmi? (1-výborný, 5-zlý)

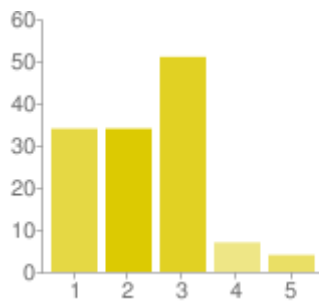
Ďalšie otázky boli venované už vzťahom medzi obyvateľmi a intenzite ich stretávania. 54% všetkých respondentov považuje svoj vzťah s novými obyvateľmi za kladný. Ako neutrálny ho zhodnotilo 34% respondentov. Dohromady 8% ho vníma skôr záporne.

11 Ako často sa stýkate s pristáhovalcami? (1-často, 5-nikdy)

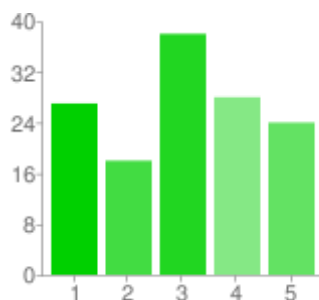
21% obyvateľov označilo že sa s novými obyvateľmi stýkajú minimálne, z toho asi 7% vôbec. 27% respondentov sa s novými obyvateľmi stýka často, 17% pravidelne. 33% označilo prostrednú možnosť.

12 Aký je váš vzťah s pôvodnými obyvateľmi? (1-výborný, 5-zlý)

Len 8% respondentov označilo svoj vzťah s pôvodnými obyvateľmi skôr za negatívny. Neutrálne ho vidí 37% a dohromady 48% považuje ich vzťah za kladný.

13- Ako často sa stýkate s pôvodnými obyvateľmi? (1-často, 5-nikdy)

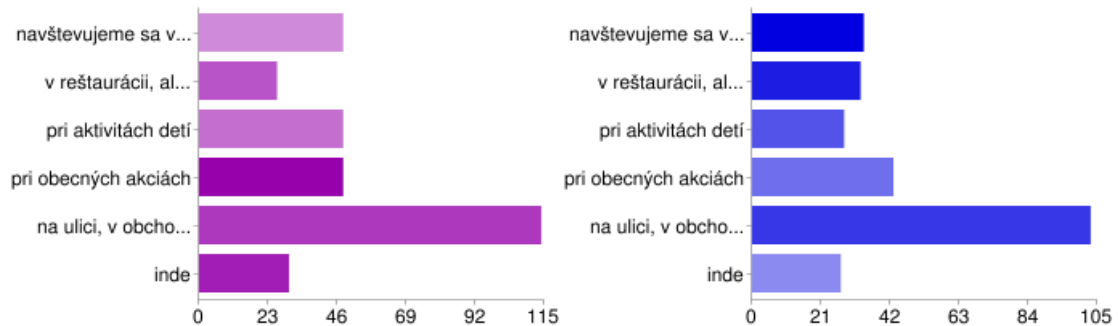

S pôvodnými obyvateľmi sa 19% respondentov stýka často, 17% nikdy. Strednú možnosť si zvolilo 27% respondentov.

Na základe týchto štyroch otázok je jasné, že respondenti ohodnotili lepšie svoje vzťahy s novými obyvateľmi. Tento fakt je ovplyvnený aj väčším počtom nových obyvateľov medzi respondentmi. Sociálne vzťahy medzi obyvateľmi novej zástavby bývajú zomknutejšie než medzi novými obyvateľmi a starousedlíkmi. Podobnosť obyvateľov v novej zástavbe spočíva v podobných demografických, sociálnych a ekonomických charakteristikách. Zájmy a životný štýl majú obyvatelia týchto lokalít často podobné. Spájajú ich aj rovnaké problémy s výstavbou, pričom niektoré sú nútení riešiť spoločne. Integrácia prisťahovalcov do spoločenskej komunity a života v obci závisí na dobe spolužitia oboch skupín. Pri krátkej dobe spolužitia sa nestihnú vytvoriť sociálne väzby a mnoho obyvateľov nemá k druhej skupine žiadny vzťah (Puldová - Ouředníček, 2009) Niekedy však ani čas nemôže ovplyvniť budovanie vzťahov medzi obyvateľmi, pokiaľ z ich strany chýba akýkoľvek záujem. Na tomto mieste chcem podotknúť dôležitý poznatok, ktorý bude zrejmý aj z ďalšieho výskumu a budem mu v práci ešte venovať priestor. Noví obyvatelia so sebou prinášajú mestský spôsob života. Miesto toho aby sa prispôbili vidieku, kam sa presťahovali, okolie menia svojim vplyvom. Pôvodní obyvatelia sa zvyčajne s novou situáciou vyrovnávajú horšie, zvlášť keď je nová výstavba vo veľkom množstve. Je zaujímavé, že aj keď sa prisťahovalci sťahujú na vidiek, často vyžadujú služby ako v meste a nemienia meniť svoje zaužívané zvyky. Len málokto sa do obce prisťahuje s tým, že bude na záhrade niečo pestovať a chovať úžitkové zvieratá, pričom pre pôvodných obyvateľov je to prirodzené.

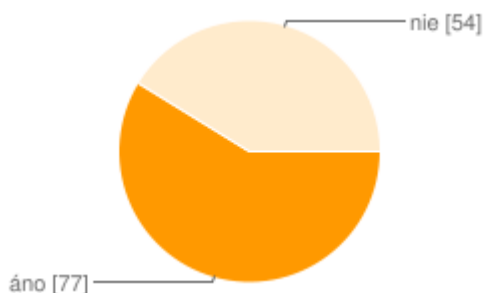
Stretávanie respondentov bolo skúmané podrobnejšie. Okrem intenzity stretávania sa zisťovali miesta na ktorých sa zvyknú respondenti stretávať.

14- Kde sa stretávate s prisťahovalcami? 15- Kde sa stretávate so starousadlíkmi?

Pri oboch otázkach najviac respondentov uviedlo, že sa s oboma skupinami obyvateľov stretávajú prevažne na ulici, alebo v obchodoch. Ide o vonkajšie priestranstvá, prístupné verejnosti a nedá sa vyvodiť, či sa respondenti stretávajú len náhodne, alebo účelovo. Pri verejných priestoroch akými ulice a obchody sú, sa však prikláňam k tomu, že ide iba o náhodné stretnutia. Väčší počet respondentov (37%) sa vyjadril že sa stretáva s prisťahovalcami pri aktivitách detí. Pri pôvodných obyvateľoch túto možnosť zvolilo 28%. Súvisí to s odlišnou vekovou štruktúrou prisťahovalcov a pôvodných obyvateľov, pričom do rodinných domov v prímestských lokalitách sa zvyknú sťahovať najmä mladé rodiny s deťmi. Opačne dopadlo hodnotenie stretávania sa v krčme, pri ktorom sa 20% respondentov stretáva na týchto miestach s novými obyvateľmi a 27% s pôvodnými. Domnievam sa že pôvodní obyvatelia tieto zariadenia využívajú častejšie, než noví. Obyvatelia sa zvyknú stretávať aj pri obecných akciách, pri tejto možnosti bol podiel respondentov takmer rovnaký. 37% označilo že sa pri obecných akciách stretáva s prisťahovalcami, 36% so starousadlíkmi. Možnosť „inde“ zvolilo pri starousadlíkoch 22% a pri pôvodných obyvateľoch 23% respondentov. V tomto výskume som podrobnejšie nezisťovala o aké miesta ide. Pri všetkých predošlých možnostiach sa nedalo presne určiť, či je stretávanie respondentov cielené alebo náhodné. Za jednoznačné je možné považovať, podľa môjho názoru, len navštevovanie sa vzájomne doma. 37% respondentov ohodnotilo že sa s prisťahovalcami navštevuje doma, 28% sa navštevuje doma s pôvodnými obyvateľmi. Toto hodnotenie, už jasne vykazuje, že medzi obyvateľmi existujú sociálne väzby a priateľstvá.

16 Žijú vo vašej obci pôvodní obyvatelia oddelene od prisťahovalcov?

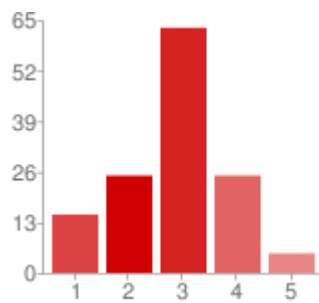
55% respondentov označilo, že v ich obci žijú oddelene noví obyvatelia od pôvodných. 39% si myslí pravý opak. Všetci respondenti z Borinky, bez ohľadu na to, či išlo o prisťahovalcov, alebo pôvodných obyvateľov, uviedli, že žijú nezávisle na sebe s druhou skupinou. Traja z pôvodných obyvateľov sa vyjadrili, že prisťahovalcom pomáhajú s niektorými stavebnými, alebo opravnými prácami na domoch. Nerobia, to však zo susedskej solidarity, ale majú to ako zárobkovú činnosť. Za iným účelom sa nestýkajú. V takomto prípade môžeme hovoriť o takzvanej ekologickej segregácii, ku ktorej dochádza na základe iného životného štýlu a preferencií a je ovplyvnená ekonomickými faktormi (Schwab, 1992 in Potočný, 2006) V Čiernej Vode bol vedený rozhovor s respondentom spomedzi pôvodných obyvateľov. Ide o obyvateľa, ktorý negatívne dopady suburbanizácie nesie veľmi ťažko. Vníma síce aj pozitíva (väčšie množstvo služieb v obci,...), ale v porovnaní s negatívami podľa neho vlastne nič neznamenajú. Na tému sociálnych vzťahov v obci sa vyjadril takto: „*Na tie vzťahy tam nenapíš že sa naznášame, to nie... Nie je to tak že by sme sa vôbec nemali radi, alebo nestretávali. Mám kamarátov aj medzi prisťahovalcami, veľa chalanov má frajerky z tých častí a sú spolu už roky... Ale takto sa stretávajú len mladí. Tí čo spolu chodia do školy, alebo sa poznajú odniekaľ. Rodičia sa poznajú len z videnia, keď idú na rodičovské aj to sa len pozdravia... Medzi staršími tie vzťahy príliš nie sú.*“ Bauman (2002 in Potočný, 2006) cituje „klasickú definíciu mesta“ R. Sennetta: Ide o „miesto, ktoré sa svojim obyvateľom ponúka ako niečo, čo je všeobecne prospešné, čo sa nedá obmedziť len na zoskupenie individuálnych cieľov“. Bauman túto definíciu vysvetľuje tak, že mesto je miesto, v ktorom je bežné stretávať cudzincov. V izolovaných lokalitách suburbanizovaných území sú však cudzinci vylučovaní za účelom ochrany pred potenciálnym nebezpečenstvom, ktoré môžu predstavovať. Podľa Potočného (2006) sa cudzinci stali pre novo vznikajúce komunity potenciálnou hrozbou, pričom jednoduchšie ako sa im vyhýbať, je radšej s nimi neprichádzať do kontaktu. Za takýmto účelom vznikajú aj „gated communities“, ktorých však na Slovensku zatiaľ nie je veľa, zato ich počet rastie. „Nepřítomnosť inak mysliacich, jednajúcich a vyzeraajúcich susedov sa intuitívne chápe ako záruka istoty. Uniformita plodí konformitu a druhou tvárou konformity je netolerancia.“ (Bauman, 1999 in Potočný, 2006)

Obyvatelka Bernoláková (pôvodom z Bratislavy) hovorí: „*My sme tu mali príbuzných, tiež som tu kedysi bývala. Aj dom sme si postavili na pozemku, ktorý sme zdedili po rodine. Bývame tu 4 roky, ale vždy sme tu mali známych, takže nebol problém, všetci sa poznáme, aspoň z videnia. Ale s ľuďmi z tých najnovších častí sa nestretávame, skutočne ani netuším kto tam žije.*“ Túto situáciu podrobnejšie hodnotím pri otázke č.20 (... , poznali ste niektorých svojich priateľov už pred nasťahovaním do obce?).

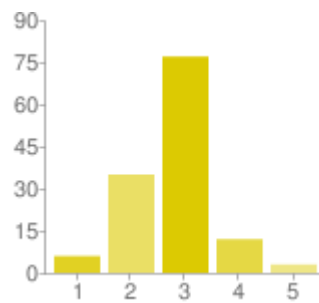
17 Čo si myslíte o pôvodných/novo prisťahovaných obyvateľoch obce (v starej/novej zástavbe)?

Pri hodnotení druhej skupiny obyvateľov, respondenti vo väčšine prípadov zvolili neutrálne hodnotenie číslom 3. Tento variant môže byť vysvetľovaný ako neochota odpovedať. Ja sa skôr prikláňam k tomu, že obyvatelia na druhú skupinu nemajú vytvorený názor, prípadne ju nemôžu ohodnotiť ako celok. K prvej možnosti dochádza, ak jedna skupina obyvateľov neprichádza s tou druhou do kontaktu, v zásade si nijak neprekážajú a často o sebe ani nevedia. Ďalší prípad je, keď nemajú obyvatelia jednotný názor na druhú skupinu, v ktorej sa môžu nachádzať ľudia, s ktorými si rozumejú, aj ľudia ktorých nemajú radi. Treba však prihliadať na rôzne zažitú predstavy a predsudky, ktoré sa odrážajú v predstavách oboch skupín obyvateľov. Tieto predsudky môžu mať ľudia bez zjavného dôvodu. Existenciu týchto predstáv potvrdil aj rozhovor so starousadlíkom z Čiernej Vody: „*Oni si myslia že sme nejakí sedláci, pretože každý máme iný dom, iný dvor... Nie ako tie ich domčeky na kľúč. Ale vôbec to tak nie je, každý tu máme upratané staráme sa o to... aj o to čo je za plotom, k tomu zas nemajú vzťah oni.*“ Rovnako s predsudkami však pozerajú na prisťahovalcov: „*Nasťahovali sa sem mafiáni, to vidíš už podľa vystupovania tých ľudí, toho drahého auta s čiernymi sklami a arogancie, človek sa bojí prejsť po zotmení, pretože nevieš či nebudeš svedkom vraždy.*“

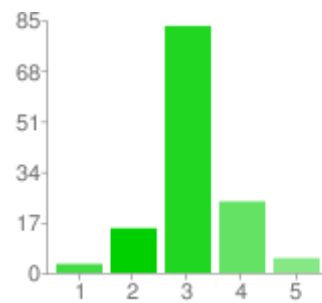
Bohatí/chudobní

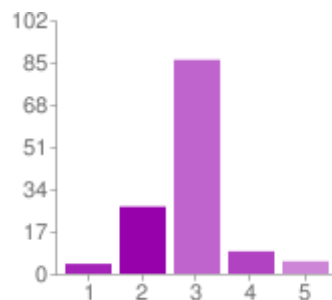
Priateľský/nepriateľský

Štedrí/lakomí

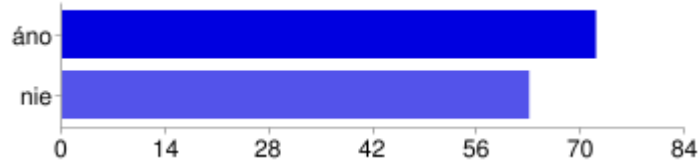
Múdri/hlúpi

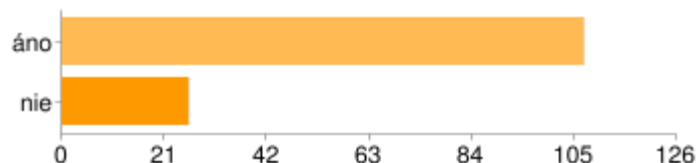
Obyvatelia mali druhú skupinu ohodnotiť ako bohatých/chudobných, priateľských/ nepriateľských, štedrých/lakomých a múdrych/hlúpych. Väčšina respondentov pri všetkých možnostiach využila už

spomínané neutrálne hodnotenie. Najviac obyvateľov sa rozhodlo pre inú možnosť pri otázke o bohatstve obyvateľov. 11% považuje druhú skupinu obyvateľov jednoznačne za bohatú. Túto možnosť volili predovšetkým pôvodní obyvatelia pri hodnotení prisťahovalcov. Naopak 5% respondentov si myslí o druhej skupine obyvateľov, že sú jednoznačne chudobní a 16% sa prikláňa viac k hodnoteniu „skôr chudobní“. Pri ostatných hodnoteniach aspoň 55% respondentov zvolilo neutrálnu možnosť. Vyskytli sa aj extrémne hodnotenia, napríklad 4% respondentov považujú druhú skupinu obyvateľov vyslovene za hlúpych.

18 Máte priateľov medzi starousadlíkmi?

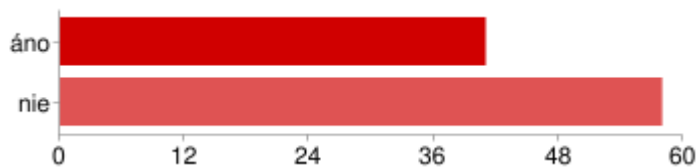

19. Máte priateľov medzi prisťahovalcami?

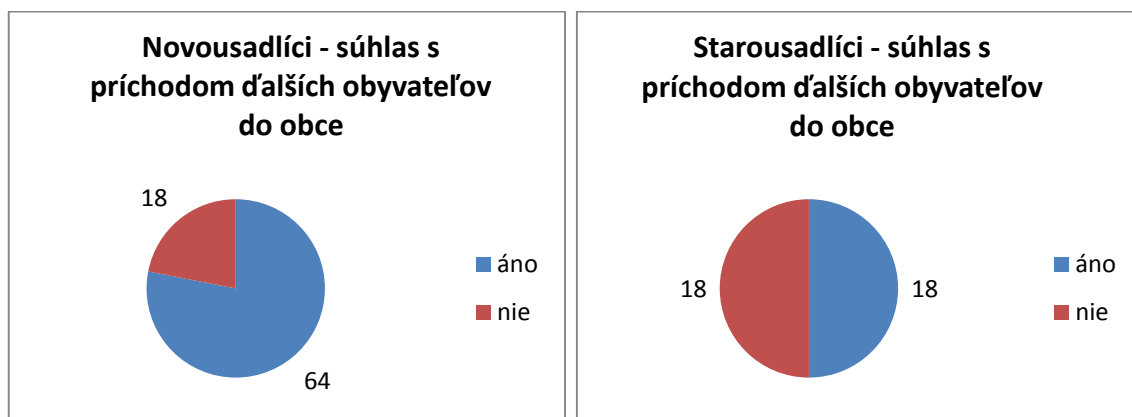
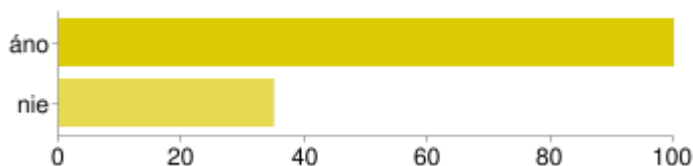
Nasledujúcimi otázkami som zisťovala či majú respondenti priateľov medzi starousadlíkmi a novými obyvateľmi. Až 80% respondentov má priateľov medzi prisťahovalcami. Vzhľadom k tomu že väčšina respondentov nepatrí k pôvodným obyvateľom, môžeme z tohto výsledku vyvodit' kladné vzťahy medzi príslušníkmi skupiny prisťahovalcov. Viaceré výskumy (v ČR- Potočný, 2006; Puldová, 2006) ukázali že vzťahy medzi novo prisťahovanými sú lepšie a zomknutejšie, než s pôvodnými obyvateľmi. Príčinou je, že prisťahovalci väčšinou majú viac spoločného medzi sebou, než s pôvodnými obyvateľmi. Či už ide o spôsob života, alebo preferencie. Priateľov medzi starousadlíkmi má 53%, čo môže poukazovať aj na určité začlenenie nových obyvateľov medzi pôvodnú komunitu a existenciu sociálnych väzieb medzi pôvodnými a novými obyvateľmi.

20. Ak nie ste pôvodný obyvateľ, poznali ste niektorých svojich priateľov už pred nasťahovaním do obce?

42% obyvateľov označilo, že poznalo niektorých svojich priateľov už pred nasťahovaním do obce. Prítomnosť rodiny, alebo priateľov, môže byť pre niektorých obyvateľov dôvodom pre ktorý sa rozhodli do obce prisťahovať. V takom prípade je začlenenie do sociálnej komunity pre prisťahovalcov jednoduchšie. Pokiaľ poznali niekoho spomedzi starousadlíkov, pravdepodobne sa vďaka nim jednoduchšie zaradia do existujúcej spoločnosti, rýchlejšie si nájdu priateľov a budú mať k starousadlíkom bližšie než prisťahovalci, ktorí pred nasťahovaním nikoho spomedzi pôvodných obyvateľov nepoznali. Ak poznali pred nasťahovaním niekoho z novej zástavby, začlenenie do komunity závisí od toho, ako boli začlenení ich priatelia. Respondentka z Bernolákova, ktorá sa do obce prisťahovala z Bratislavy, pochádza pôvodom z tejto obce. Takže, prostredie kam sa rodina sťahovala, poznal aspoň jeden z jej členov, čo im umožnilo rýchlejšie začlenenie do spoločnosti. Aj deti sa priatelia s ostatnými deťmi z dediny. Na druhej strane navštevujú školy v Bratislave a pokiaľ môžu, trávajú tam čo najviac času. Samotné Bernolákovo im príde na trávenie voľného času neatraktívne. Dcéra (16) respondentky hovorí: „*Nemám to tu rada, keby som si mohla vybrať, sťahujem sa naspäť (do Bratislavy). Aj tak som tam každú možnú chvíľu. Tu sa aj tak nedá nič robiť. Mám tu partiu, ale stále je niekto s niekým rozhádaný... proste také dedinské hádky.*“

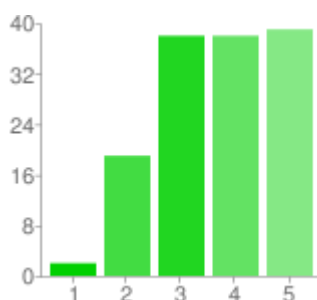
21. Súhlasíte s príchodom ďalších obyvateľov do obce?

Predposlednou otázkou som zisťovala ako sa obyvatelia stavajú k príchodu ďalších obyvateľov do ich obce. Až 74% (100 respondentov) všetkých opýtaných podporuje príchod ďalších obyvateľov do lokality, kde žijú. Tento výsledok vyvracia domnienku, že väčšie množstvo obyvateľov je proti ďalšej výstavbe vo vybraných lokalitách. Predpoklad bol založený na rozhovore s respondentom z Čiernej Vody. Ten patrí k pôvodným obyvateľom a na ďalší rozvoj obce vzhľadom k výstavbe hovorí: „Vadí mi výstavba a čo viem tak aj ostatným našim starousadlíkom, veľká premávka a čoraz väčšie obmedzenia v každodennom živote“. Podľa jeho názoru by mali mať rovnaký názor aj prisťahovalci. „Pokiaľ viem, nepáči sa to ani prisťahovalcom. Prišli predsa bývať na vidiek, nie do mesta a toto už má s dedinou len málo spoločného...“ Tento záver sa zdá byť logický, výskum ho však nepotvrdil. Zaujímavé je sledovať odpovede pri rozdelení respondentov na pôvodných obyvateľov a prisťahovalcov. Z pôvodných obyvateľov, ktorí túto otázku vyplnili, súhlasí s príchodom nových obyvateľov 50% respondentov. Tento údaj do veľkej miery ovplyvňujú práve spomínaní obyvatelia Borinky. V nej túto možnosť označili aj ľudia, ktorí s prisťahovalcami nemajú dobré vzťahy, hlavne z dôvodu, že prisťahovalci aj napriek všetkému podľa nich predstavujú prínos pre ich obec. Ide hlavne o financie, vďaka ktorým má tak viac možností na rozvoj. Ďalšou častou reakciou bolo, že im na nových obyvateľoch nezáleží a ani im nijak nezavadzajú. Pri nových obyvateľoch bolo za príchod ďalších až 78% (64) respondentov, pričom proti bolo len 22% (18). Medzi pozitíva, ktoré vznikajú s príchodom obyvateľov často patrí zlepšenie demografickej štruktúry a finančných

možností obce. Vďaka tomu sa zlepšuje obecná infraštruktúra a rozširuje ponuka služieb. Negatívnou stránkou zvýšenej výstavby a počtu nových obyvateľov je zvýšená intenzita dopravy, na ktorú obce nemusia byť pripravené. Ďalej narastajúca anonymita na mieste kde pred tým každý každého poznal. Noví obyvatelia, zvlášť pokiaľ pochádzajú z mesta, nemajú záujem o začlenenie sa do pôvodne fungujúcej sociálnej komunity. Už bolo spomínané, že sa prisťahovalci často nesnažia prispôbiť svoje zvyky života v novej lokalite. Na ilustráciu použijem úryvok z článku z obecných novín Bernolákova (Biskupičová, 2008) Obyvatelia pôvodom z mesta, majú úplne iný prístup k okoliu. Pre pôvodných obyvateľov bývanie na dedine znamená starať sa nielen o svoj dvor, ale o celé okolie. Odlišný životný štýl takto vyvoláva rozpory. „[...] Iný prípad, ktorý som zažila a nestačila som sa čudovať, je prípad, kedy si Pán Sused pokosil trávnik a pokosenú trávu z košíka kosačky vysypal na opustenú parcelu. Iným slovom, vo dvore má poriadok, ale okolo plotu neporiadok, ktorý si sám vyrába! Nepochybne mu asi v tom momente nenapadlo, že tráva zvykne uschnúť a pri najbližšom vetre sa to rozfúka po okolí, prípadne cez okno priamo do domov“. Ďalším príkladom odlišného životného štýlu je prístup k domácim zvieratám. Prisťahovalci z mesta sú často zvyknutí neupratovať po venčení svojich psov. „Keď im jedna pani slušne dohovárala, [...], bolo jej arogantne povedané: „Zvykajte si!“ Tu je dôvod, prečo som sa pustila do písania. Ak sa niekto nasťahuje na vidiek, nech si on zvyká na kikirikanie, na padanie listov, na susedské spolunažívanie[...]“ Noví obyvatelia sa teda často ani nesnažia začleniť do existujúcej spoločnosti. Miesto toho očakávajú, že okolie sa prispôbí a pôvodní obyvatelia si budú musieť zvyknúť.

22. Ako hodnotíte zmeny v obci ktoré nastali za posledných 5 rokov? (1-pozitívne, 5-negatívne)

V závere dotazníku som zisťovala ako vidia obyvatelia skúmaných lokalít zmeny, ktoré nastali v obci za posledných 5 rokov. Len 15% respondentov vníma dianie v tomto období kladne. 27% sa vyjadrilo neutrálne a išlo predovšetkým a nových obyvateľov, pričom ich hodnotenie je ovplyvnené aj krátkou dobou života v obci. Až 55% respondentov pokladá

zmeny za negatívne. V Čiernej Vode množstvo obyvateľov, či už pôvodných alebo spomedzi prisťahovalcov, dáva súčasnú situáciu za vinu bývalému starostovi. Ten dva mesiace pred voľbami a teda aj pred koncom obdobia vo svojej funkcii, s poslancami rozhodol o novom projekte s obrovskou kapacitou nových obyvateľov. Jeden z pôvodných obyvateľov, hovorí: *„Čaká ma 30 rokov výstavby v tejto obci. Keď budem mať asi 55 tak sa to skončí čiže budem žiť stále na stavenisku a stále mi budú chodiť cez dedinu veľké zaprášené autá, ktoré ničia našu cestu.“* Od súčasného starostu, ktorý je architekt, sa očakáva zlepšenie situácie. Jeden z nových obyvateľov Borinky, naopak na otázku odpovedal: *„Žiadne zmeny nie sú. Presne takto to tu vyzeralo pred 5 rokmi a aj o ďalších 5 to bude zhruba rovnaké.“* Zaujímavé je, že napriek veľkému počtu respondentov, ktorí sú nespokojní so situáciou v obci, v predošlej otázke väčšina respondentov súhlasila s príchodom nových obyvateľov, čo by mohlo znamenať že negatívny stav v obci nepripisujú prisťahovalcom.

ZÁVER

Parciálnym cieľom bolo zistiť či existujú vzťahy medzi pôvodnými obyvateľmi a prisťahovalcami a či sú pozitívne, alebo negatívne. Na tieto otázky neposkytol výskum jednoznačnú odpoveď. Určité väzby sa medzi obyvateľmi nachádzajú, vo veľkej miere sa však dajú označiť za neutrálne. Vzťahy sú ovplyvnené odlišnosťou nových obyvateľov od pôvodných. Výskum potvrdil existenciu priateľstiev medzi oboma skupinami obyvateľov, zároveň sa však nedajú považovať za samozrejmosť.

Na základe zistených skutočností je možné vyvodiť, že výstavba vo všetkých sledovaných lokalitách vzbudzuje zmiešané pocity. Je možné sa na ňu pozerat' ako na možný rozvoj obce, aby však bola pre obec prospechom, je nutné ju koordinovať. Nekoordinovaná výstavba môže byť pre obec aj katastrofou. Takúto situáciu musí riešiť zo skúmaných lokalít hlavne Čierna Voda. Obec už nedokáže spravovať množstvo výstavby a situáciu sa snaží zatiaľ zmierňovať aspoň stavebnou uzáverou. Z takejto situácie často vyplýva aj negatívne vnímanie nových obyvateľov zo strany starousadlíkov. Dôležité zároveň je, aby v nej jej noví obyvatelia mali svoje trvalé bydlisko.

Veľké množstvo obyvateľov s neuvedeným bydliskom v lokalitách kam sa presťahovali má tiež svoju výpovednú hodnotu. Presné čísla nie je možné určiť, ale odhady sú pre obce neprívetivé. Prístup týchto obyvateľov voči obci je značne sebecký. Na jednej strane očakávajú od obce služby, na druhej strane žiadnym spôsobom neprispievajú k jej chodu. Je otáznne aké majú väzby k prostrediu, v ktorom žijú.

Vzťahy medzi pôvodnými obyvateľmi a prisťahovalcami sa v mnohých ohľadoch dajú označiť za neutrálne. V takom prípade je na vine krátka doba, ktorú prisťahovalci zatiaľ v obci prežili, alebo ich izolovanosť. V závislosti od dĺžky života v obci môžeme zhodnotiť, či sa jedná o prvý, alebo druhý spomínaný prípad. Medzi pôvodnými a novými obyvateľmi v skúmaných lokalitách však existujú určité väzby, často aj priateľstvá. Tie sú však obvyklejšie pri mladšej generácii, ktorá sa jednoduchšie zaraďuje a nadväzuje sociálne vzťahy. Zároveň môžu byť výsledkom vzťahov ktoré vznikli ešte pred nasťahovaním sa nových obyvateľov do lokality. Výskum ukázal, že takéto prípady sú pomerne časté. Bolo by zaujímavé zistiť, či boli zároveň jedným z dôvodov prečo si obyvatelia pri sťahovaní vybrali danú oblasť.

Ako je pre vidiecke obce typické, pôvodní obyvatelia sa všetci vzájomne poznajú. Prisťahovalci, často pôvodom z mesta, žili v úplne odlišnom prostredí. V súvislosti s tým vznikajú problémy pri utváraní sociálnych vzťahov. Vytvorenie sociálnych väzieb

s prostredím v novom bydlisku prisťahovalcov je často náročné. Nie je neobvyklé že obyvatelia trávajú veľa času cestovaním, ktoré, zvlášť keď ide o dopravu osobnými automobilmi, posilňuje individualizáciu spoločnosti. Noví obyvatelia sú od pôvodných často izolovaní, aj bez priestorových bariér. Odlišný životný štýl, preferencie, aj určité predsudky pri oboch skupinách spôsobujú zábrany pri vytváraní vzťahov. Styk starousedlíkov s prisťahovalcami teda nie je častý, tieto dve skupiny sa nevyhľadávajú, hoci sa ani vzájomne nevyhýbajú. Stretnutia sú väčšinou náhodné. Počet nových obyvateľov je príliš veľký a stále stúpa, takže ani nie je možné všetkých spoznať.

Život v pôvodných lokalitách, pred zmenami spôsobenými suburbanizáciou, bol založený na zomknutej komunite, kde sa všetci vzájomne poznali. Nemuseli si rozumieť, ale ako spoločnosť tvorili jednotný celok. V meniacej sa prímestskej zóne Bratislavy došlo k zmenám, ktoré ovplyvnili charakter obcí, aj spoločenských vzťahov v nich. Príchod nových obyvateľov poznamenal každú zo skúmaných lokalít. Prisťahovalci zmenili charakter nielen vzťahov, ale celej lokality. Medzi pôvodnými a novými obyvateľmi panujú predsudky a odlišnosť oboch skupín obyvateľov vyvoláva zábrany v utváraní vzťahov. Prekážky pri začleňovaní do spoločnosti vytvárajú aj samotní prisťahovalci vo forme určitých bariér, sú prítomné formy separácie a segregácie.

Sociálna polarizácia sa dá sledovať pri porovnaní výzoru starej (pôvodnej) zástavby s novou. Pôvodná zástavba sa odlišuje predovšetkým tým, že obyvatelia majú domy bližšie k ulici. Domy a záhrady sú odlišné, napriek architektonickej príbuznosti. V skúmaných lokalitách novej výstavby je stavba domov organizovaná developermi, ktorí ponúkajú už vopred naprojektované domy a väčšina obyvateľov si ich zvolí, miesto vlastného návrhu. Takáto výstavba sa dá sledovať aj v mnohých skúmaných lokalitách. Komplexnosť novej zástavby je očividná. Zmýliť si starú a novú zástavbu domov sa dá len v prípade že nové domy priestorovo nadväzujú na staré, ktoré sú kompletne zrekonštruované (v Borinke). Spôsob bývania takto vyjadruje odlišný sociálny status aj životný štýl obyvateľov. Pre niektoré novo vybudované lokality skutočne platí pojem „bytovky na ležato“, pričom sú tvorené rovnakými domčekmi s malými záhradami (niekde dokonca bez záhrad), postavenými tesne vedľa seba. Pre obyvateľov, pôvodom z mesta, zo „skutočných bytoviek“ môže byť toto prostredie prirodzené. Malé záhrady nevyžadujú toľko práce, nie sú určené na pestovanie plodín, slúžia len na trávenie voľného času. Pôvodným obyvateľom naopak neslúžili záhrady na odpočinok, ale ako možnosť mať vlastnú úrodu.

Myslím, že jedným z hlavných dôvodov sťahovania sa na vidiek z mesta môže byť práve život v rodinnom dome, ktorý je považovaný za komfortnejší, poskytujúci viac priestoru, či

už so záhradou, alebo bez. A práve osobný priestor je to, čo súčasná spoločnosť vyhľadáva. So ziskom súkromia však často dochádza k strate, alebo popretrhávaniu sociálnych vzťahov. Pôvodní obyvatelia zvyčajne trávili čas rozhovormi so susedmi cez plot, boli menej uzavretí. Noví obyvatelia zvyknú oplotiť svoje obydlia nepriehľadnými a často vysokými múrmi. Odpovede respondentov na otázky v dotazníku sa líšia v závislosti od lokality. Oblasti s nízkym počtom nových obyvateľov a malým rozsahom novej zástavby sú logicky menej ovplyvnené dopadmi suburbanizácie. Na druhej strane, nemožno jej prejavy poprieť ani v týchto oblastiach. V obci Borinka žijú oddelene starousadlíci od nových obyvateľov. Napriek pomerne nízkemu počtu prisťahovalcov v obci (oproti ostatným skúmaným lokalitám), sa s príchodom prisťahovalcov vytvorili dve na sebe nezávislé skupiny. Na začiatku práce som očakávala lepšie vzťahy medzi pôvodnými a novými obyvateľmi v obci, na základe menšieho rozsahu výstavby a nových obyvateľov v obci. Predpoklad sa ukázal ako nesprávny. Samotná skutočnosť, že v obci suburbanizácia nenabrala hektické tempo a negatívne dopady sú obmedzené, nestačí na vznik fungujúcej, jednotnej spoločnosti tvorenej pôvodnými a novými obyvateľmi.

V Bernolákove a Čiernej Vode boli od začiatku očakávané problémy pri vytváraní spoločenských vzťahov, hlavne vzhľadom k veľkému počtu prisťahovalcov a s nimi súvisiacimi problémami. Pri výskume bolo potvrdené, že integrácia obyvateľov do spoločenského života v obci je komplikovaná. Naráža na prekážky zo strany pôvodných (predsudky, nespokojnosť so zmenami) aj nových obyvateľov (neochota prispôbiť sa). Obce sa musia vysporiadať s výraznými negatívnymi dôsledkami suburbanizácie, ktoré sa odrážajú aj na sociálnych väzbách. Obyvatelia k sebe nemajú blízko, často prichádzajú do kontaktu minimálne, napriek tomu väčšinou nehodnotia vzťahy negatívne. Bude zaujímavé sledovať ako sa lokality vyrovnajú so súčasnou situáciou. Či v budúcnosti povedie k zblíženiu oboch skupín obyvateľstva, alebo pretrvávajú rozdiely, ktoré bránia vytvoreniu pevnejších sociálnych väzieb. Určitá zmena sa dá očakávať s výmenou generácií vo vybraných lokalitách. Predpokladám, že noví obyvatelia môžu zmeniť štruktúru lokalít tak výrazne, že už nebude možné hovoriť o nich ako o vidieku a časom môže dôjsť k splynutiu týchto území s mestom.

POUŽITÁ LITERATÚRA

AHAS R. a kol. 2009. Daily rhythms of suburban commuters' movements in the Tallinn metropolitan area: Case study with mobile positioning data. In: *Transportation Research Part C* [online] č. 18 2010 45–54 s. [citované 13.5.2011] Dostupné na: <http://trid.trb.org/view.aspx?id=1084401>

BISKUPIČOVÁ L. 2008. V ríši divov. In: *Bernolák* [online] 14.ročník č.3 s. 1 [citované 15.5.2011] Dostupné na: http://www.bernakovo.sk/bernak/2008/cb2008_3.pdf

GALČANOVÁ, L., VACKOVÁ, B. 2008. „Rezidenční suburbanizace v postkomunistické české republice, její kořeny, tradice a současnost" [online] Brno: IVRIS Papers Fakulta Sociálních Studií Masaríkovi Univerzity 23 s. Dostupné na: <http://ivris.fss.muni.cz/papers/index.php?page=cislap&id=2> ISSN1803 7 0343

GONDOVÁ G. 2004. *Životný štýl obyvateľov v suburbánnej zóne Prahy*: Magisterská práca Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy 108 s.

MARINČÁK M. 2011. Správa o stave obce Chorvátsky Grob [online] [citované 10.5.2011] Dostupné na: <http://ciernavoda.info/clanok/sprava-o-stave-obce-chorvatsky-grob-0>

MESZÁROSOVÁ-LAMPLOVÁ Z. 2010. Za hranicami Bratislavy. In *Slovensko – maďarská aglomerácia v okolí Bratislavy*. [online] Šamorín: Stredisko regionálnych výskumov Maďarskej akadémie vied 76-104 s. Dostupné na: http://www.foruminst.sk/publ/egyeb/agglonetszlov/agglonet_zuzana-meszarossova-lamplova.pdf ISBN 978-80-89249-43-5

MILLWARDE H. – SPINNEY J. 2009. Time use, travel behavior, and the rural–urban continuum: Results from the Halifax STAR project. In: *Journal of Transport Geography*. [online] č.19 2011 [citované 13.5.2011] 51–58 s. Dostupné na: <http://trid.trb.org/view.aspx?id=1084401>

OUŘEDNÍČEK, M. - PULDOVÁ, P. 2009. Změna sociálního prostředí v zázemí Prahy. *Sborník ze semináře AUÚP*. Příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj 4/2009, s. 75-79. ISBN 978-80-87318-03-4.

PAVEL M. 2011. Chorvátsky Grob má nového prednostu, Dalibora Černičku [online] [citované 10.5.2011] Dostupné na: <http://ciernavoda.info/clanok/chorvatsky-grob-ma-noveho-prednostu-dalibora-cernicku>

POTOČNÝ, T. 2006. *Lidé na okraji: Případová studie satelitního městečka*. 1. vyd. Brno: IVRIS Working papers Fakulta Sociálních Studií Masaríkovi Univerzity 2006. s. 47 ISSN 1802 – 0062

PULDOVÁ, P. 2006. *Vliv suburbanizace na změnu sociálního prostředí v zázemí Prahy*: diplomová práce Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy 111 s.

PULDOVÁ P., OUŘEDNÍČEK, M. 2006. Změny sociálního prostředí v zázemí Prahy jako důsledek procesu suburbanizace. In: Ouředníček, M. ed.: *Sociální geografie Pražského městského regionu*. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta. Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje. s. 128-142. ISBN 80-86561-94-1.

SMOLOVÁ K. 2009. *Zelené vdovy jako fenomén současné společnosti*: diplomová práce Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy 147 s.

STUHLÍKOVÁ, M. 2009 Hradecko-pardubická aglomerace - socioekonomické podmínky. In: *Sborník ze semináře AUÚP*. Příloha časopisu Urbanismus a územní rozvoj 4/2009. s. 58-63 ISBN 978-80-87318-03-4

SÝKORA, L. 2003. „Suburbanizace a její společenské důsledky“. In: *Sociologický časopis* 39 č.2: 217-233 s.

SÝKORA, L., ed. 2010. *Rezidenční segregace*. 1. Vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta a Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, s. 144 ISBN 978-80-86561-34-9 (UK PŘF) ISBN 978-80-87147-25-2 (MMR ČR)

OSTATNÉ ZDROJE:

ŠUSR: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=4>

Portál venovaný suburbanizácii: <http://suburbanizace.cz/>

Obecná stránka Bernolákova: <http://www.bernakovo.sk/>

Obecná stránka Čiernej Vody: <http://ciernavoda.info/>

Stránka Borinky: <http://www.borinka.sk/>

PRÍLOHY

č.1 Dotazník: Zmeny v sociálnom prostredí v suburbánnej zóne Bratislavy

č. 2 Obrazová príloha (porovnávacie fotografie)

PRÍLOHA č. 1- Dotazník: Zmeny v sociálnom prostredí v suburbánnej zóne Bratislavy

Tento dotazník je súčasťou bakalárskej práce a zameriava sa na výskum vzťahov medzi pôvodnými a novými obyvateľmi vybraných lokalít. Jeho vyplnenie trvá len pár minút a môže v budúcnosti pomôcť k skvalitneniu života vo vašej obci. Za vyplnenie vopred ďakujem.

1. Pohlavie

- žena
- muž

2. Vek

- do 20
- 21-35
- 36-50
- 51-65
- 66 a viac

3. Dosiahnuté vzdelanie

- základné
- stredoškolské bez maturity
- stredoškolské s maturitou
- vysokoškolské prvého stupňa
- vysokoškolské druhého a vyššieho stupňa

4. V ktorej obci žijete? Ak je to možné, uveďte aj názov mestskej/obecnej časti.

5. Ako dlho žijete v obci?

- menej ako 10 rokov
- 10 rokov a viac

6. Kam dochádzate za prácou (štúdiom)?

- Bratislava
- iná obec

7. Ak nie ste pôvodný obyvateľ, odkiaľ ste sa prisťahovali?

- Bratislava
- iná obec

8. Ako často využívate vymenované zariadenia, alebo aktivity v obci?

	pravidelne	občas	sporadicky	nikdy
hody, spoločenské akcie	☐	☐	☐	☐
diskotéky, zábavy	☐	☐	☐	☐
obecné spolky	☐	☐	☐	☐
športové zariadenia a ihriská	☐	☐	☐	☐
obchody	☐	☐	☐	☐
verejná doprava	☐	☐	☐	☐

9. Ako sa podieľate na riadení obce?

- zúčastňujem sa obecných zasadnutí, schôdzí a volieb do obecného zastupiteľstva
- som členom obecného spolku
- podieľam sa na riadení obce iným spôsobom
- nepodieľam sa na riadení obce kvôli nedostatku času
- nemám záujem podieľať sa na riadení obce

10. Aký je Váš vzťah s novými obyvateľmi, ktorí sa do obce prisťahovali?

_____ 1 2 3 4 5 _____
výborný zlý

11. Ako často sa stýkate s prisťahovalcami?

1 2 3 4 5
často nikdy

12. Aký je Váš vzťah s pôvodnými obyvateľmi obce?

1 2 3 4 5
výborný zlý

13. Ako často sa stýkate s pôvodnými obyvateľmi obce?

1 2 3 4 5
často nikdy

14. Kde sa stretávate s prisťahovalcami?

- navštevujeme sa vzájomne doma
- v reštaurácii, alebo krčme
- pri aktivitách detí
- pri obecných akciách
- na ulici, v obchodoch
- inde

15. Kde sa stretávate so starousedlíkmi?

- navštevujeme sa vzájomne doma
- v reštaurácii, alebo krčme
- pri aktivitách detí
- pri obecných akciách
- na ulici, v obchodoch
- inde

16. Žijú vo vašej obci pôvodní obyvatelia oddelene od prisťahovalcov?

- áno
- nie

17. Čo si myslíte o pôvodných/novo prisťahovaných obyvateľoch obce (v starej/novej zástavbe)? Ak ste pôvodný obyvateľ hodnotíte prisťahovalcov, ak ste prisťahovalec hodnotíte pôvodných obyvateľov.

1 2 3 4 5
bohatí chudobní

•
1 2 3 4 5
priateľskí nepriateľskí

•
1 2 3 4 5
štedrí lakomí

•
1 2 3 4 5
múdri hlúpi

18. Máte priateľov medzi starousadlíkmi?

- áno
- nie

19. Máte priateľov medzi prisťahovalcami?

- áno
- nie

20. Ak nie ste pôvodný obyvateľ, poznali ste niektorých svojich prateľov už pred nasťahovaním do obce?

- áno
- nie

21. Súhlasíte s príchodom ďalších obyvateľov do obce?

- áno
- nie

22. Ako hodnotíte zmeny v obci ktoré nastali za posledných 5 rokov?

Pozitívne 1 2 3 4 5 negatívne

PRÍLOHA č. 2- Porovnávacie fotografie (zdroj: K. Matejová 2011)

Čierna Voda:

Obr. č. 1 nová výstavba

Obr. č. 2 bariéra uprostred cesty

Borinka

Obr. č. 3 pôvodná výstavba

Obr. č. 4 nová výstavba

Bernolákovo

Obr. č. 5 pôvodná výstavba

Obr. č. 6 prebiehajúca výstavba

